

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ PREZENČNÍ STUDIUM

2012 - 2016

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Nikola Pelichovská

Filmový žánr - Horor

Praha 2016

Vedoucí bakalářské práce: MgA. Tomáš Kepka

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR FULL-TIME STUDIES

2012 - 2016

BACHELOR THESIS

Nikola Pelichovská

Film genre - Horror film

Prague 2016

The Bachelor Thesis Work Supervisor: MgA. Tomáš Kepka

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a uvádím v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 20. 02. 2016

Nikola Pelichovská

Anotace

Bakalářská práce se ve své teoretické části zabývá hororovým filmem a tím, jak ovlivňuje divákovu emocionalitu a představivost. Rozebírá historii žánru filmového hororu a jeho dělení. Detailněji se zaměřuje na analýzu filmu *Spalovač mrtvol*. Praktická část práce na základě dotazníků odpovídá na otázky týkající se oblíbenosti hororů a základní znalosti tohoto žánru.

Klíčová slova

Spalovač mrtvol, hororový film, kvantitativní výzkum, diváková emocionalita, kinetoskop, hororové monstrum, strach, oblíbenost, vývoj

Annotation

In its theoretical part my thesis discusses horror movies and how they affect the viewer's emotions and imagination. It discusses the history of the genre and its divisions. It focuses in the detail on the analysis of the movie "The cremator". In its practical part the thesis answers questions concerning the popularity of horror and basic knowledge of the genre using questionnaires.

Key words

"The cremator", horror movie, Quantitative research, the viewer's emotions, the Kinetoscope, horror monster, fear, popularity, evolution

Obsah

ÚVOD	8
1 HISTORIE A VÝVOJ FILMU	9
1.1 Počátky filmu.....	9
1.2 Nástup zvuku.....	10
1.3 Televize jako nepřítel.....	11
1.4 Nová vlna.....	12
1.5 70. léta.....	12
1.6 Přechod na digitální film.....	13
2 FILMOVÉ ŽÁNRY	14
2.1 Charakteristika filmových žánrů.....	14
2.2 Dělení filmových žánrů.....	15
2.2.1 Akční a dobrodružné filmy, avantgarda, životopisné filmy, komedie.....	16
2.2.2 Kostýmní drama, kultovní filmy, katastrofické filmy, dokumentární filmy.....	17
2.2.3 Filmové eposy, film Noir, gangsterky, animovaný film, bojová umění.....	18
2.2.4 Melodrama, muzikál, propaganda, science fiction a fantasy, seriály.....	19
2.2.5 Série, filmy pro náctileté, thrillery, underground, válečné filmy, westerny.....	20
5 HISTORIE, VÝVOJ A DĚLENÍ HORORU	22
5.1 Shrnutí historického vývoje filmového hororu.....	22
5.2 Základní dělení hororů.....	23
6 KLASICKÁ DÍLA HOROROVÉHO ŽÁNRU	24
6.1 Upír Nosferatu, 1922, Německo.....	24
6.2 Vymítač ďábla, 1973, USA.....	24
6.3 Nenávist, 2003, Japonsko.....	25
6.4 Další.....	26
7 SPALOVAČ MRTVOL	28
7.1 Ladislav Fuks a Juraj Herz.....	28
7.2 Děj filmu.....	30
7.3 Použité prvky a motivy.....	32
7.4 Kamera a střih.....	33
EMPIRICKÁ ČÁST	35
8 VÝZKUMNÝ PROBLÉM A CÍL VÝZKUMU	35
9 METODOLOGIE	36
10 ANALÝZA A INTERPRETACE VÝZKUMU	40
11 SHRUTÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU	54
ZÁVĚR	57
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	58

SEZNAM GRAFŮ A TABULEK.....	60
PŘÍLOHA.....	61

ÚVOD

Filmy jsou součástí našich životů několik desítek let. Návštěvnost kin se již od počátku těšila velké oblibě a s vynálezem televize popularita ještě více stoupala. Film prošel od svého zrodu velkým vývojem a ještě zdaleka není u svého konce. V současné době chytrých televizí a velkých multikin máme oproti filmovým počátkům opravdu nekonečné možnosti sledování filmů. Jedna z mála věcí, která film provází od počátku, drobných úpravách přetrvává až po současnost a bude se spolu s filmem vyvíjet i dále do budoucnosti, je dělení filmu mezi jednotlivé *filmové žánry*. Jeden z filmových žánrů byl vybrán i pro tuto bakalářskou práci.

Horor patří mezi filmové žánry, který bohužel ne každý divák s oblibou sleduje. Někdo tajemno, hrůzu, děs a zvyšování hladiny adrenalinu formou strašidelných snímků miluje a vyhledává, najdou se i tací, kteří hororový snímek nezvládnou shlédnout od začátku do konce. Cílem bakalářské práce bude mimo jiné zjistit, jak si hororový žánr vede oproti ostatním filmovým žánrům, jak se vyznačuje a jestli nějakým způsobem ovlivňuje diváka. Pokud ano, tak jakým způsobem k ovlivňování dochází.

Teoretická část bakalářské práce se stručně zaměří na historii a vývoj filmu. Dále se pak vymezení jednotlivé filmové žánry a stručně se charakterizují. Otázkou bude, jestli se mezi žánry najde nějaký, který již zanikl a v současné době se ve filmovém průmyslu již neobjevuje. Následně bude práce zaměřena pouze na hororový film.

Cílem práce je průřez historií žánru filmového hororu, jeho vývoj a základní dělení. Dále bude vybráno a stručně charakterizováno i několik konkrétních příkladů hororových filmů. Ty budou zvoleny s ohledem na rok jejich natočení, aby bylo možné pozorovat rozdíl mezi starší a modernější hororovou tvorbou.

Další část bakalářské práce bude zaměřena na film *Spalovač mrtvol*. Tento film byl vybrán k podrobnějšímu popisu a analýze z toho důvodu, že pro československou filmovou tvorbu nebyl hororový žánr nikdy tak běžný jako pro tu světovou. Jelikož je toto dílo opravdu klenotem československé kinematografie hned z několika důvodů, určitě si zaslouží detailnější rozbor.

V praktické části bude uvedena analýza a interpretace výsledků dotazníkového průzkumu, jehož cílem bude nalézt odpovědi na otázky týkající se celkové oblíbenosti filmového hororu a základních znalostí tohoto žánru, kdy i v tomto případě bude část dotazníku věnována speciálně *Spalovači mrtvol*.

1 HISTORIE A VÝVOJ FILMU

1.1 Počátky filmu

Historie a s ním i úzce související vývoj filmu je několik desítek let dlouhá kapitola s velkým množstvím údajů. Jelikož film jako takový není tématem této bakalářské práce, historie a vývoj filmu bude zmíněn jen stručně v několika nejvýznamnějších meznících a dále nebude důkladněji prozkoumáván.

Zrození filmu je především spojováno se jmény Thomase Alva Edisona a bratry Lumiéry. Se slavným vynálezcem se pojí vynález a následné patentování kinetoskopu z roku 1891. První veřejné předvedení bylo o dva roky později, v roce 1893. Podle Národního technického muzea se jednalo o přístroj, který sloužil k prohlížení 50 stop dlouhého filmového pásu spojeného do nekonečné smyčky.¹ Mezi dnešním 35mm filmem a Edisonovým vynálezem bychom téměř nenašli žádný rozdíl, co se obrazového formátu, šířky pásu a perforace týče. Kinetoskop byl poháněn elektromotorem a obrazová frekvence byla okolo 40 obrázků za sekundu. Mezi první obrázky, které byly kinetoskopem předváděny patří záběry tančících dívek či mužů při práci.²

Bratři Lumiérovi (Auguste a Louis) pracovali ve fotografickém studiu ve Francii. Když roku 1894 byl v Paříži předveden Edisonův kinetoskop, Louis Lumière začal pracovat na přístroji, který by mohl Edisonovu vynálezu konkurovat. Výsledkem jeho snažení byl Cinématographe (kinematograf). V podstatě se jednalo o kameru a projektor v jednom. Tento přístroj byl pod jmény obou bratrů patentován 13. února 1895. Na konci prosince toho samého roku, tedy 28. prosince 1895, se v Paříži konalo první veřejné představení kinematografu. Jednalo se o dvacetiminutový program deseti filmů nahraný statickou kamerou s občasným pomalým přeježděním. Prvním filmem byl snímek ODCHOD DĚLNÍKŮ Z TOVÁRNÍ (1895). K dalším filmům představeným na tomto prvním představení v kině patří BOURÁNÍ ZDI (1895). Zajímavostí je, že v tomto filmu bylo poprvé použito zvláštních efektů, když k opětovnému postavení zdi bylo použito zpětné přetočení.³

¹ Dostupné z: <http://www.ntm.cz/heslar/kinetoskop>

²BERGAN, Ronald. *Film: Velký ilustrovaný průvodce*. Praha: Slovart, 2008. s. 16-17

³ Tamtéž, s. 16-17

Tyto události vedly k postupnému vzniku několika desítek kin a postupně narůstající oblíbenosti veřejnosti k filmu, která přetrvává do dnes. Zajímavostí je, že v roce 1908 bylo v celých USA asi 8 000 kin. Dříve ovšem označení "kino" nebylo běžné:

„Prvním kinům se říkalo “nickelodeons”. Cena lístku byla pouhý niklák, tedy pět centů a “odeon” je řecký výraz pro divadlo. Vešlo se do nich asi 100 diváků a předváděly se zde filmy průběžně, což zajišťovalo neustálý příliv návštěvníků. První byl postaven v USA v roce 1905 a do roku 1907 chodily do “nickelodeons” každý den asi dva miliony Američanů- Tato konjunktura však neměla dlouhého trvání. Kolem roku 1910 začala “nickelodeons” vytlačovat kina s větší kapacitou, která byla s to předvádět delší filmy.”⁴

1.2 Nástup zvuku

Počátkem 20. století filmový průmysl vzkvétá. Od těch nejjednodušších obrázků se již začínají točit filmy složitější, s uceleným příběhem, s celkovými záběry a se závěrečnými detailními záběry. S tímto pozitivním rozvojem filmového průmyslu bývá spojováno jméno Davida Warka Griffitha. Ten v letech 1908 až 1913 režíroval více než 400 titulů a právě on pozitivně vyvíjel filmovou gramatiku, umístění kamery a zároveň věděl, jak dostat z herců přirozený projev.⁵

Dále je počátek nového století a rozvoj filmového průmyslu spojován s formováním Hollywoodu, jak jej známe dnes. Ještě před 1. světovou válkou se několik nezávislých producentů přesunulo především z New Yorku do malého předměstí západně od Los Angeles. Zde v březnu 1915 otevřel Carl Laemmle Universal Studios. S tím souvisí i jméno Thomase Ince, který vymyslel standardní systém filmového studia. Tento systém soustřeďoval produkci do velkých filmových ateliérů připomínajících továrny.⁶

Po 1. světové válce filmové studio Warner Bros, které se potýkalo s jistými finančními problémy, nabídlo první synchronizovaný program využívající zvukový systém na disku zvaný Vitaphone. Jak je zřejmé, hlavním důvodem bylo ušetřit za náklady orchestru a to tak, že majitelům kin byla nabídnuta náhražka za živé účinkující v jejich programech, zvláště pak za orchestry. Průlom tohoto nápadu nastal v roce 1927, kdy právě *„Warner Bros uvedlo první komerčně úspěšný ozvučený celovečerní film, Jazzový zpěvák, kde tentokrát byly nahrávky písní, při nichž byly*

⁴BERGAN, Ronald. *Film: Velký ilustrovaný průvodce*. Praha: Slovart, 2008. s. 17

⁵Tamtéž, s. 19

⁶ Tamtéž, s. 19

*synchronizovány pohyby rtů se zvukem, i nějaké dialogy.*⁷ Velký úspěch tohoto filmu dal podnět k instalování zařízení k nahrávání zvuku a projekčnímu vybavení ve studiích a kinech.”

O rok později se téměř všechna studia rozhodla převzít pružnější nahrávací proces zvuku na film vyvinutý společností Western Electric. *“To znamenalo konec systému Vitaphone společnosti Warner Bros. Do roku 1929 byly tisíce kin vybaveny zvukem, a k desítkám němých filmů byly dodány mluvené sekvence.”*⁸

1.3 Televize jako nepřítel

V 50. letech získalo kino opravdu těžkého soupeře, a to konkrétně televizi. Lidé začali dávat přednost malým černým obrazovkám v pohodlí domova před plátny kin. Velká hollywoodská kina nemohla reagovat jinak, než že začala s vývojem celé řady nástrojů a nových triků, aby přilákala diváky zpět před plátna kin.

V tomto období dochází k větší oblíbenosti a návštěvnosti autokin. Ta byla poprvé zavedena v USA v roce 1933, ale teprve v 50. letech vzkvétala. Kina pod širým nebem, do nichž se zajíždí vlastním autem a parkuje se v půlkruhu kolem velkého plátna, byla k nalezení téměř po celé Americe. Dohromady jich bylo zabudováno kolem 4 000. V 60. letech začala popularita klesat a v současné době jsou autokina vzácnými výjimkami.⁹

Další inovací, která by měla diváka zvednout ze sedačky obývacího pokoje a měla by ho přesvědčit k návštěvě kina, byla produkce trojrozměrných filmů. *„První barevný celovečerní film, který Hollywood vyrobil v přirozeném vidění (jež mělo být záhy překřtěno na 3-D, tedy trojrozměrné), byl Bwana Devil (1952), propagační slogan tohoto filmu zněl “Lev ve vašem klíně” ...”*¹⁰ Režisér tohoto filmu, který byl zároveň i jeho produkčním a scénáristou, vydělal díky novosti této filmové techniky. Kvalita těchto filmů však značně pokulhávala. Navíc zážitek byl velmi nepohodlný pro diváky, kteří již nosili brýle, běžně se objevovaly bolesti hlavy a novost a inovátorství se hodně rychle okoukalo. I přesto Hollywood začal produkovat asi 30 trojrozměrných filmů ročně. Postupně začaly být brýle čím dál tím víc na obtíž a několik dobrých filmů vyrobených jako trojrozměrné se nakonec v kinech promítaly jako normální 2D filmy.

⁷BERGAN, Ronald. *Film: Velký ilustrovaný průvodce*. Praha: Slovart, 2008. s. 25

⁸ Tamtéž, s. 25

⁹ Tamtéž, s. 45

¹⁰ Tamtéž, s. 46

Rok 1952 přinesl další novinku - Cinerama. Tato technologie si dávala za cíl zvýšit realistický účinek filmů tím, že se zapojí periferní vidění diváků. „*Snímek This is Cinerama informoval diváky, že se “budete dívat na filmové plátno - zjistíte, že jste vtaženi přímo do obrazu, včetně scén z horské dráhy, a budete obklopeni obrazy a zvukem.*”¹¹ Popularita Cineramy byla krátkodobá, jelikož investice do nového zařízení byly několika tisíci dolarové a navíc bylo potřeba zaměstnávat na plný úvazek celkem tři promítače. To se většině kin bohužel nevyplatilo.

1.4 Nová vlna

V 60. letech přestávalo býti zvykem chození do kina, a tak velkou roli v úspěšnosti a návštěvnosti filmů hrála reklamní kampaň. Zároveň si tvůrci filmů začali uvědomovat, že je potřeba začít se více orientovat na mladé publikum. Vkus této mladší generace se lišil od vkusu generace jejich rodičů. Příslušníci nové vlny dávali najevo stále větší odpor k tradičním hodnotám. Spektrum jakžyka, námětů a chování se podstatně rozšířilo, aby se pokusilo uspokojit mladou generaci prahnoucí po sexu a násilí. V této době se poprvé setkáváme s používáním populárních písní jako soundtracků ve filmech. Tento trend vydržel úspěšně až do dnešní doby.¹²

Roku 1968, ruskou invazí do Prahy, byla přerušena jedna z nejtvořivějších částí vývoje filmového průmyslu. Byla zavedena velmi přísná cenzura.

1.5 70. léta

Jedním z nejvýznamnějších vývojových aspektů tohoto desetiletí byla ta skutečnost, že společnost Sony uvedla v roce 1975 na trh domácí kazetový videorekordér. Ten měl nahrávací kapacitu až jednu hodinu a jeho budoucí vliv na divácké návyky by v té době jen málokdo předpokládal. Jack Valenti v roce 1982 oznámil, že: „*videorekordéry jsou pro americké filmové tvůrce a americkou veřejností čímsi jako bostonský škrtič pro ženu, která je doma sama.*”¹³ Obchody s kazetami vzkvétaly. Divák byl ohromen, najednou měl možnost ovládat přetáčení, zrychlování, měl možnost pozastavit či úplně přerušit sledování VHS kazety. Jednalo se o první krok k interakci diváka.

¹¹BERGAN, Ronald. *Film: Velký ilustrovaný průvodce*. Praha: Slovart, 2008. s. 47

¹² Tamtéž, s.57

¹³ Tamtéž, s. 75

1.6 Přechod na digitální film

Sto let po prvním filmu bratrů Lumiérů bylo možno porovnat, jak se změnil film v průběhu své krátké historie. Došlo k inovacím zvuku a barvy, ale používání pásek celuloidu protahovaných závěrkou, aby byla na zlomek sekundy vystaveny světlu, se nezměnilo. Tedy jen do počátku 21. století. V té době byla tato technologie vystřídána přechodem od analogových k digitálním systémům. Jako první přešli stříhači, kteří se přesunuli od stříhacích stolů k počítačům.¹⁴

Za zmínku jistě stojí průlomový animovaný snímek *Toy Story - Příběh hraček* z roku 1995. Jedná se o první celovečerní film vyrobený beze zbytku na počítači.

Po VHS přišlo období DVD. O velký boom se postaraly přenosné DVD, díky kterým bylo možné se na filmy dívat kdekoliv. Návštěvnost v kinech poklesla téměř všude. DVD byly zavedeny koncem roku 1997, a jejich dokonalá reprodukce obrazu a zvuku, trvanlivost a tenké balení jim u spotřebitelů rázem zajistily úspěch.

V současné době je však i DVD již pasé a hlavním médiem je internet. Dochází k legálnímu i nelegálnímu stahování filmů na internetu, sledování on-line či ze záznamů chytrých televizí. Kam směřuje vývoj filmů dál?

¹⁴BERGAN, Ronald. *Film: Velký ilustrovaný průvodce*. Praha: Slovart, 2008. s.76

2 FILMOVÉ ŽÁNRY

2.1 Charakteristika filmových žánrů

Filmová studia začala produkovat příběhy, v nichž se opakovaly náměty a zpracování, což vedlo k vytvoření žánru. Díky řazení filmů k jednotlivým filmovým žánrům si je divák schopen předem vytvořit určitou představu a očekávání. Je samozřejmé, že se filmy i v rámci jednotlivých kategorií v mnoha ohledech liší, přesto však mají společné srovnatelné a rozpoznatelné rysy z hlediska tématu, období, dějiště, zápletky a z hlediska ikonografie či symbolů a typu zobrazovaných postav. Dělení filmů mezi jednotlivé filmové žánry má původy v období hollywoodských studií. Každé studio se specializovalo na konkrétní žánr: ¹⁵

- Universal (horory)
- Warner Bros. (gangsterky)
- MGM (muzikály)
- Paramount (komedie)

Tím pádem i někteří režiséři začali být spojováni s určitými žánry:¹⁶

- John Ford (westerny)
- Cecil B. DeMille (výpravné filmy)
- Alfred Hitchcock (thrillery)
- Vincent Minnelli (muzikály)
- Douglas Sirk (melodramata)

Určité typy filmů si však veřejnost spojovala především s hvězdami:¹⁷

- gangsterky - James Cagney, Edward G. Robinson
- melodrama - Joan Crawfordová, Barbara Stanwycková
- muzikály - Fred Astaire, Betty Grableová
- westerny - John Wayne, Randolph Scott
- horory - Boris Karloff a Bela Lugosi

¹⁵BERGAN, Ronald. *Film: Velký ilustrovaný průvodce*. Praha: Slovart, 2008. s. 115

¹⁶ Tamtéž, s. 115

¹⁷ Tamtéž, s. 115

V současné době jsou filmové žánry a jejich spjatost s určitými jmény více pružnější, to ovšem neznámá, že bychom nenašli pár jmen, která už pravděpodobně navždy zůstanou spjatá s určitým filmovým žánrem. Pro příklad nemusíme chodit daleko a jistě každý z nás by si vzpomněl na nesmrtelné akční hrdiny jakými jsou Bruce Willis a Sylvester Stallone, které si v první chvíli spojíme s akčními filmy. Stejně tak jako Jim Carrey nebo Adam Sandler, ke kterým neodmyslitelně patří komedie.

„V průběhu let se z určitých konvencí stala klišé, jako například scény, v nichž se charakterní kovboj utká na prašné ulici s padouchem. Tradiční žánry se tak začaly interpretovat nově, začaly být zpracovávány jinak nebo parodovány.”¹⁸

2.2 Dělení filmových žánrů

Podle knihy *Film: Velký ilustrovaný průvodce od Ronalda Bergana*¹⁹ můžeme filmové žánry rozdělit na:

- akční a dobrodružné filmy
- avantgarda
- životopisné filmy
- komedie
- kostýmní drama
- kultovní filmy
- katastrofické filmy
- dokumentární filmy
- filmové eposy
- film noir
- gangsterské filmy
- horor
- animované filmy
- bojová umění
- melodrama
- muzikál
- propaganda
- science fiction a fantasy
- seriály

¹⁸BERGAN, Ronald. *Film: Velký ilustrovaný průvodce*. Praha: Slovart, 2008. s. 115

¹⁹BERGAN, Ronald. *Film: Velký ilustrovaný průvodce*. Praha: Slovart, 2008. ISBN 978-807-3911-362

- série
- filmy pro náctileté
- thrillery
- underground
- válečné filmy
- westerny

2.2.1 Akční a dobrodružné filmy; avantgarda; životopisné filmy; komedie

Akční a dobrodružné filmy jsou většinou skutečným tahákem pro diváky, jelikož v sobě spojují napínavou dějovou linii, fyzickou akci i speciální efekty. Zahrnují v sobě několik žánrů - přes westerny, válečné filmy, ganksterky až po komedie. Tento styl je spojován s nepřetržitou akcí, s dramatickými honičkami, přestřelkami a výbuchy. Mezi klasické filmy tohoto žánru patří např.: Zorro Mstitel, Sedm Samurajů, Top Gun, Smrtonosná zbraň, Mission Impossible. Jak je již výše zmiňováno, mezi osobnosti, které jsou za každých okolností velmi úzce spjaty s akcí, patří bývalý mistr světa Arnold Schwarzenegger a Sylvester Stallone. Právě oni dva jsou jakýmsi zosobněním toho pravého akčního hrdiny pro většinu z nás. Síla akčních hrdinů byla použita k vyřešení politických a společenských problémů díky jejich nadměrné svalové síle a samozřejmě díky stříelným zbraním. Do 60. let byli akční hrdinové daleko morálnější a nepsaným pravidlem bylo, že zabíjeli jen v sebeobraně.²⁰

Pojmem **avantgarda** označujeme jakékoliv experimentální hnutí, které je v rozporu s konvenčními formami. Filmy tohoto filmového žánru narušily akceptovanou kontinuitu chronologického dějového vývoje a zkoušely jiné cesty, kterými by se dal sledovat tok myšlenek filmových postav. Filmy byly ovlivňovány především německým expresionismem, ruským konstruktivismem, surrealismem nebo dadaismem.²¹

Filmy, které vycházejí ze života konkrétní osoby jsou nazývány **životopisné**. Podstatou biografie je poněkud fantaskně dramatizovaný portrét života nějaké slavné osobnosti. Známým filmem tohoto žánru je např. *Walke the Line*, mapující život Johnnyho Cashe nebo *Young Mr. Lincoln*.²²

²⁰BERGAN, Ronald. *Film: Velký ilustrovaný průvodce*. Praha: Slovart, 2008. s. 116-117

²¹Tamtéž, s. 122

²²Tamtéž, s. 123

Komedie je součástí filmových žánrů již od samého počátku, od jednoho z prvních filmů bratrů Lumiérů s názvem Pokropený kropič. Tento žánr si ve svých nejrůznějších formách, od grotesky po vtipné repliky a slovní narážky, klade za cíl rozesmát nás. Podle paní Soni Štroblové, komedii lze rozdělit do několika skupin: bláznivá komedie (plná zvrátů; děj probíhá ve ztřeštěných zápletkách; jejich příbuznou je groteska), vaudeville (veselohra se zpěvy a tancem) a konverzační komedie (vše se děje v dialozích, příbuznou komedií jsou sitcomy). Podle povahy humoru také můžeme rozlišit klasickou komedii (humor komedie je střídmý, verbální a neironický), bláznivou komedii (zde se setkáváme s větším obsahem nadsázky, převažuje neverbální humorná akce), černou komedii (tvrdší a ironičtější) nebo hororovou komedii (obsahem jsou fantaskní hororvé prvky). Podle povahy zápletky se pak komedie dělí na romantickou, akční, krimi, sci-fi, hudební, satirickou nebo parodii, která se vysmívá klišé obsaženým ve snímcích odlišného žánrového typu či celé skupině žánrů. Dále můžeme komedii rozlišovat podle typologie postav na rodinnou, teenagerskou či mafiánskou komedii.²³

2.2.2 Kostýmní drama; kultovní filmy; katastrofické filmy; dokumentární filmy

Pro **kostýmní drama** jsou typické okázalé kostýmy a scény, díky kterým jsme schopni pocítit a nahlédnout do atmosféry konkrétní éry, do níž jsou tato dramata zasazena. Asi nejvíce je s tímto žánrem spojována Jane Austenová a zfilmování jejich nejslavnějších románů. Např. *Pýcha a předsudek* režiséra Joe Wrighta je tím nejlepším příkladem kostýmního dramatu, kdy je divák vtažen do Anglie 18. století a naprosto pohlcen tamější dobovou atmosférou.²⁴

Kultovním filmem označujeme o jakýkoliv snímek, jenž si z nějakého důvodu, který se neváže k jeho skutečné umělecké hodnotě, získal fanatickou oddanost skupiny fanoušků. Dalo by se použít výrazu, že je to "tak špatné, až je to dobré".²⁵

V **katastrofických filmech** se vždy setkáváme s hlavním hvězdným obsazením, jemuž hrozí velké nebezpečí - zemětřesení, potápějící lodě, požáry, letecké nehody, přílivové vlny nebo další katastrofy. Nejznámějšími filmy jsou *Titani*, *Den nezávislosti*, *Letiště* nebo *Skleněné peklo*.²⁶

²³ŠTROBLOVÁ, Soňa. *Film a televize jako audiovizuální zprostředkování světa. Filmová a televizní dramaturgie a programová skladba*. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2009. s. 72-73

²⁴BERGAN, Ronald. *Film: Velký ilustrovaný průvodce*. Praha: Slovart, 2008. s. 130-131

²⁵Tamtéž, s. 132

²⁶Tamtéž, s. 133

Dokumentární film je podle Johna Griersona definován jako: „*tvůrčí zacházení se skutečností*“²⁷. Dokument vznikl na samém počátku historie filmu a od počátku 21. století je stále více oblíbenější. Z toho důvodu může být považován za nejživotaschopnější ze všech filmových forem.²⁸

2.2.3 filmové eposy; film noir; gangsterské filmy; animovaný film; bojová umění

Ve **filmových eposech** se jedná o historické či biblické příběhy obsahující okázalé scény, obvykle převyšují ostatní produkcí co do rozsahu a monumentálnosti. Prvním filmem, který by si zasloužil název epos, byl *Boj o světovládu* z roku 1914 natočený v Itálii. Mezi další a poněkud známější filmy řadíme *Tróju* (2004), *Statečné srdce* (1995) či *Gladiátor* (2000).²⁹

Temná, černobílá hollywoodská kriminální dramata čtyřicátých let, jež jako jediná byla k vidění ve francouzských kinech po druhé světové válce, byla francouzskými filmovými kritiky označována právě jako **film Noir**. Patří sem filmy jako *Maltézský sokol* (1941), *Čínská čtvrť* režiséra Romana Polanského z roku 1974 a další.³⁰

Vznik gangsterských filmů proběhl v Americe ve 20. letech v době prohibice. Úplný rozvoj gangsterek ovšem nastal teprve s nástupem zvuku - k těmto snímkům neodmyslitelně patří právě výstřely zbraní, skřípění aut a drsné dialogy. Populárními filmy této kategorie jsou např. *Bonnie a Clyde* (1967), *Kmotr* (1972), *Pulp Fiction: Historky z podsvětí* (1994) a další.³¹

Již dávno před samotným vynálezem filmu se užívaly nástroje, jimiž měla být kresbám dodávána iluze pohybu. Filmová **animace** zahrnuje množství stylů, námětů a technik od nejprostější kresby rukou až po obrazy vytvořené pomocí těch nejmodernějších digitálních technik. Nejslavnějším studiem vytvářejícím animovaný film, bylo a stále je, studio Walta Disneye. Jejich postavičky kačera Donalda a Goofyho se staly stejně známé jako filmové hvězdy. Mezi nejznámější animované snímky patří např. *Sněhurka a sedm trpaslíků*, *Pinocchio*, *Příběh hraček*, *Tom a Jerry*, *Kráska a zvíře*, *Lví král*.³²

²⁷BERGAN, Ronald. *Film: Velký ilustrovaný průvodce*. Praha: Slovart, 2008. s. 134

²⁸ Tamtéž, s. 134-137

²⁹ Tamtéž, s. 138-139

³⁰ Tamtéž, s. 140-141

³¹ Tamtéž, s. 142-145

³² Tamtéž, s. 118-121

Popularita filmů týkajících se **bojových umění** je spojena především s oblíbeností Bruce Leea a také díky stoupajícímu zájmu o východní filozofii. Největší rozmach pro tento žánr představovala 70. léta. Zápětka filmů nebývá nijak složitá, vždy se jedná o souboj dobra se zlem. Výjimečné jsou ovšem série soubojů s brilantní choreografií. Kromě postavy Bruce Leea jsou s tímto žánrem spojována i následující jména: Jackie Chan, Jean-Claude Van Damm, Chuck Norris, Steven Seagal nebo Uma Thurman, která zazářila ve filmu Kill Bill (2003).³³

2.2.4 Melodrama; muzikál; propaganda; science fiction a fantasy; seriály

Filmová studia samozřejmě nezapomínala ani na divačky a přesně pro ně produkovala **melodramatické filmy**. Děj filmů se točí kolem hlavní hrdinky, která bývá podvedena, prožívá neopětovanou lásku nebo stává obětí rodinné tragédie. Důležité je, že hrdinka tyto problémy překoná nebo se s nimi alespoň naučí bojovat. Jako příklad lze uvést film Daleko od nebe (2002) nebo Život milostnice O`Haru (1952).³⁴

Filmový žánr **muzikál** vycházející z varieté a opery, se zrodil s nástupem zvukového filmu. Hrdými představiteli žánru jsou Pomáda (1978), Chicago (2002), Moulin Rouge (2001), Ve městě (1941), West side story (1961) a další.³⁵

Záměrem filmů **propagandistického žánru** bylo přesvědčit diváka o určité ideologii či víře. Jedná se o vládou využívaný žánr již od počátku 20. století.³⁶

Ve filmech spadajících do žánru **science fiction a fantasy** se setkáváme s imaginárními světy, mimozemskými formy života, vesmírem, cestováním v čase a futuristickými technologiemi. Hojně je zde využíváno speciálních efektů, aby se umožnilo právě to nepravděpodobné. Podle povahy zápletky můžeme rozlišovat akční sci-fi (Terminátor II.: Den zúčtování z roku 1991), filosofickou sci-fi (Vesmírná odyssea, 1968), hororovou sci-fi (Vetřelec, 1979), dobrodružnou sci-fi (Hvězdná brána 1994), sci-fi komedii (Návrat do budoucnosti, 1985) nebo katastrofickou sci-fi (Den nezávislosti, 1996).³⁷

³³BERGAN, Ronald. *Film: Velký ilustrovaný průvodce*. Praha: Slovart, 2008. s. 149

³⁴ Tamtéž, s. 150-151

³⁵ Tamtéž, s. 152-157

³⁶ Tamtéž, s. 158-159

³⁷ Tamtéž, s. 160-163

Film o mnoha epizodách, který se promítal v kinech po jednom dílu za týden. Takto zní definice filmového **seriálu**. Každá epizoda měla otevřený konec. Jako jediný z filmových žánrů je zastaralý a v současnosti se s tímto žánrem v kinech již neseznamujeme. Ovšem některé z jeho rysů jsou patrné v dnešní podobě seriálů a telenovel.³⁸

2.2.5 Série; filmy pro náctileté; thrillery; underground; válečné filmy; westerny

Když se ve filmovém průmyslu hovoří o **sérii**, jedná se buď o pokračování; snímky, které dějově předcházejí nebo filmy s odlišnými zápletkami, ale se stejnými postavami. Označování jednotlivých sérií číslovkami se prosadilo teprve v 70. letech. Příkladem jsou filmy Kmotr, Spider-Man, filmy o Harrym Potterovi, Pán Prstenů a další.³⁹

Teprve v 50. letech si producenti uvědomili existenci filmového trhu pro mladé. Do 50. let bylo typické, že teenageři byli zesměšňováni. **Filmy věnované náctiletým** se často odehrávaly ve školách a pojednávaly o mladých, kteří se snaží zaujmout opačné pohlaví a pokoušejí se uniknout kontrole dospělých.⁴⁰

Thriller je poutavý a napínavý příběh, který je vytvářen tou skutečností, že se jedna nebo více postav ocitnou v ohrožení, ze kterého musí uniknout. Thriller může být akční, sci-fi nebo dokonce i westernový. Za mistra napětí je považován Alfred Hitchcock. Jedním ze základních typů thrilleru je pitoreskní pronásledování. To je bravurně znázorněno ve filmu Na sever Severozápadní linkou z roku 1959. Podstatou je, že do děje jsou zapleteni špioni či teroristé a hrdina je buďto pronásledovaným nebo pronásledovatelem a pokouší se vyřešit zločin a nebo zabránit katastrofě. Dalším tématem je psychologický thriller na téma "žena v nebezpečí". Pro příklad lze uvést např. Psycho (1960). Dalším tématem v 70. letech, po aféře Watergate, se objevila řada konspiračních thrillerů, např. Pohled společnosti Parallax (1974).⁴¹

Underground vzniká v USA koncem 50. let. Vztahoval se k americké experimentální produkci filmů, které vycházely z evropské avantgardy, ale byly pevně spjaty s americkým hnutím beatníků.⁴²

³⁸BERGAN, Ronald. *Film: Velký ilustrovaný průvodce*. Praha: Slovart, 2008 s. 164

³⁹Tamtéž, s. 165

⁴⁰ Tamtéž, s. 166

⁴¹ Tamtéž, s. 167-169

⁴² Tamtéž, s. 170

Válečné filmy vzkvétají od 1. světové války. Bitevní scény a válka většinou zaujmají protiválečné stanovisko, ale stejně tak se mohou točit s cílem získat lidovou podporu nebo dokonce posloužit jako propaganda. Příkladem může být *Zachraňte vojína Ryana* (1998) nebo *Ponorka* (1981).⁴³

Western je nejstarší ze všech žánrů. Tradičně bývá zasazen do 50. až 90. let 19. století, doby zlaté horečky v Kalifornii a Dakotě, americké občanské války, budování transkontinentální železnice, indiánských válek a rančerských válek. K neodmyslitelným součástem patří odlehlé pevnosti, obrovské ranče, maloměstský saloon, vězení a hlavní třída, která je spojena již s tradiční scénou, kdy se hrdina utká s padoucha. Prvním dějovým westernem byl film *Velká železniční loupež* (1903). Mezi další oblíbené filmy tohoto žánru jistě patří *Tenkrát na Západě* (1969), který je nezapomenutelný pro filmovou melodii, dále *Zkrocená hora* (2005), která je jakýmsi moderním zvratem tohoto žánru, či *Tanec s vlky* (1990).⁴⁴

⁴³BERGAN, Ronald. *Film: Velký ilustrovaný průvodce*. Praha: Slovart, 2008 s. 171-173

⁴⁴Tamtéž, s. 174-177

5 HISTORIE, VÝVOJ A DĚLENÍ HORORU

5.1 Shrnutí historického vývoje filmového hororu

„*Oneirický nebo vědecko-fantastický film, film s vampýry, zomby, gigantickými nestvůrami, homunkuly, golemy nebo s moderními roboty, všechny možné kategorie, stanovené ovšem podle vnějších formálních kritérií, které lze zaměnit, navrstvit na sebe nebo jedny druhým zrušit, které nám však nicméně neodhalí vyšší duchovní soudržnost, jež by nám jako jediná mohla nabídnout klíč k jeho tajemství - to znamená fantastický film, ať už ho najdeme v jakékoli hypostazi, zůstává čistým představením, meditací nebo možná přesněji řečeno zkamenělým výrazem archaické meditace o realitě a nadrealitě, interferenci světů a o svobodné cirkulaci mezi viditelným a neviditelným, a protože je založen téměř výlučně na strachu, říkáme mu příliš volně horor.*“⁴⁵

I takto může znít jedna z definic hororu. Hlavním cílem hororu je především působit na divákovu emocionalitu, vyvolávat v něm pocit strachu na základě toho, že on sám je schopen se ztotožnit s postavami, které se v průběhu filmu ocitají v situacích extrémního ohrožení. Někdy jsou hrůzy a násilí ve filmech jen naznačeny, jindy vše bez obalu ukazují.

Původ hororových snímků můžeme najít již v britských strašidelných románech z 18. a 19. století, jako je např. *Frankenstein* Mary Shelleyové nebo *Dracula* Brama Stokera. Mezi první příklady filmového hororu řadíme německé expresionistické filmy 20. let ovlivněné právě anglickým gotickým románem. Prvotními díly jsou tedy např. *Kabinet doktora Caligariho* nebo *Upír Nosferatu*. Tato prvotní díla ovlivnila hollywoodský horor, který dosáhl svého vrcholu ve 30. letech. K největší rozvoj filmového hororu docházelo ve 30. a 40. letech 20. století. Dále rozvoj pokračoval v 70. - 80. letech a v současné době se dále vyvíjí.⁴⁶

Zajímavé je, že největší počet hororových snímků vznikl v Japonsku. Na rozdíl od západní konkurence sahají kořeny japonského hororu až ke staleté tradici klasických duchařských příběhů. Dokonce se několika japonským hororům dostalo remaku právě v USA (např. *Kruh*)

⁴⁵CHIMET, Jordan. *Hrdinové a fantomy a myši*. 1. vyd. Praha: Vyšehrad, 1984, s. 140-141

⁴⁶BERGAN, Ronald. *...ismy: Jak chápat film*. Praha: Sloart, 2011. ISBN 978-80-7391-496-7, s. 40-41

Mezi prvky, které se používají k docílení nepříjemných pocitů a strachu patří především využívání sugestivní hudby, bizarních masek, zvuků bez zobrazení zdroje, stínů a různých speciálních efektů. Nejčastějšími místy pro děj hororových snímků jsou zámky, mlýny, ostrov, osamělý dům, blázinec, márnice, hřbitov či domy, kde se vyskytují nějaké nadpřirozené síly.

„Filmový horor tematizuje lidský strach z bolesti a smrti a také hrůzu z neznáma, zejména záhady nadpřirozeného světa. Diváky zjevně baví sledovat události, které se normálně odehrávají jen v podvědomí a zlých snech. Přestože cítí ohrožení spolu s protagonisty příběhu, vědí zároveň, že jsou v bezpečí v sedadle kinosálu.“⁴⁷

5.2 Základní dělení hororů

Nejzákladnější dělení hororů je následující:⁴⁸

- sci-fi horor (Vetřelec, R. Scott, 1979)
- psychologický horor (Mlčení jehňátek, J. Demme, 1991)
- klasický horor (Kruh, G. Verbinski, 2002)
- zombie horor (Noc ožvlých mrtvol, G.A. Romero, 1968)
- hororovou komedii (Krotitelé duchů, I. Reitman, 1984)

Jak již výše uvedený zombie horor napovídá, hororové snímky lze třídit i podle toho, jaké hororové monstrum se ve filmu vyskytuje. Může se jednat o:

- nebezpečné bytosti ze záhrobí
- nestvůry z vesmíru
- umělé bytosti, které se vymknou kontrole svého tvůrce
- již existující zvíře, které se ovšem od ostatních liší svou velikostí či nebezpečností

V hororových filmech se tedy můžeme setkat s upíry, vlkodlaky, zombie, mumii, duchy, démony, vrahy (sériovými, psychopatickými, masovými), se zmutovanými monstry, se zvířaty či se sci-fi monstry.

⁴⁷BERGAN, Ronald. ...ismy: Jak chápat film. Praha: Slovart, 2011. ISBN 978-80-7391-496-7, s. 40

⁴⁸ŠTROBLOVÁ, Soňa. Film a televize jako audiovizuální zprostředkování světa. Filmová a televizní dramaturgie a programová skladba. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2009. ISBN 978-80-86723-73-0, s. 75

6 KLASICKÁ DÍLA HOROROVÉHO ŽÁNRU

6.1 Upír Nosferatu, 1922, Německo

Režie: Friedrich W. Murnau

Produkce: Enrico Dieckmann, Albin Grau

Scénář: Henrik Galeen (podle prózy Brama Stokera Dracula)

Kamera: Fritz A. Wager

Hudba: Hans Erdmann

Hrají: Max Schreck, Gustav von Wangenheim a další

Jeden z prvních snímků, který započal dějiny upírské kinematografie. Podtitulem filmu je Symfonie hrůzy. Film je natolik děsivý, že straší diváky i po devadesáti letech. Dalo by se říci, že se jedná o nejlepší němý horor všech dob a k tomu ještě jeden z nejoceňovanějších snímků vůbec. Z tohoto důvodu byl právě tento snímek vybrán mezi hrdé zástupce hororového žánru bakalářské práce.

Hlavním hrdinou hororu je upír, hrabě Orlok. Jeho postava je charakteristická svým nahnobeným, vychrtlým tělem s úzkými rameny, strnulými kostnatými prsty a hypnotizujícím pohledem. V porovnání s Draculou v Orlokově nespátříte nic lidského, pouze bezcitnost a smrt. Film byl natáčen v severním Německu a na Slovensku, v prostředí, které je blízké rodnému kraji hraběte Draculy.

Režisér se chtěl osvobodit od závislosti na Stokerově předloze, ovšem povolení k přepisu původního znění Draculy nedostal. A tak mohl předvést svou vynalézavost a pozměnil jména postav a přesunul děj příběhu z Londýna do fiktivního Wisborgu.⁴⁹

6.2 Vymítač ďábla, 1973, USA

Režie: William Friedkin

Produkce: William P. Blatty, Noel Marshall, David Salven

Scénář: William P. Blatty (podle vlastní stejnojmenné prózy)

Kamera: Owen Roizman

Hudba: Mike Oldfield, Jack Nitzsche

Hrají: Ellen Burstyn, Jason Miller, Linda Blair, Max von Sydow a další

⁴⁹SCHNEIDER, Steven Jay (hlavní editor). *101 hororů, které musíte vidět, než umřete*. Praha: Slovart, s. r. o., 2010. ISBN 978-80-7391-319-9, s. 17-18

Děj Vymítače ďábla je prostý a velké většině z nás velmi známý - malou holčičku z Georgetownu posedne ďábel a doktoři si s ní, překvapivě, nevědí rady. Nejprve je dívce přivolán na pomoc jezuitský vymítač, ten jí ovšem nedokáže pomoci. Je potřeba pomoc zkušenějšího exorcisty. Ten díky svým zkušenostem a síle dívku zachrání, ovšem oba kněží zemřou.

Režisér při tvorbě filmu údajně vycházel ze skutečného příběhu, který se odehrál v roce 1949 v Marylandu. V tomto případě se jednalo o chlapce, ne o dívku.

Vymítač ďábla je natolik silný film, že by dokázal přesvědčit i bezvěrce a dokázal přitáhnout k hororu i takové diváky, kteří tomuto žánru opravdu nijak neholdují.

Film se mimo jiné zabývá i kontrasty mezi dávným a moderním, křestany a ateisty, duchem a tělem a svůj námět hledá v rodinném dramatu, ve vztahu dcery k matce. Režisér také mistrně balancuje na hraně vážnosti a irone, prokládá drama hororem a spirituální momenty střídá šokujícími tématy.⁵⁰

6.3 Nenávist, 2003, Japonsko

Režie: Takashi Shimizu

Produkce: Takashige Ichise

Scénář: Takashi Shimizu

Kamera: Tokusho Kikumura

Hudba: Shiro Sato

Hrají: Megumi Okima, Takako Fujio, Yuya Ozeki, Misaki Ito a další

Stejně tak jako ve fenomenálním snímku Kruh - Originál (1998) režiséra Hideo Nakata, se i v tomto snímku setkáváme s velmi populárním motivem mstícího se ducha. Duchové, které Nenávist zobrazuje, jsou definovány jako hraniční bytosti, pokoušející se překonat zdánlivě nepřekročitelnou propast mezi světem živých a královstvím smrti.

Zavražděná Kayako a její syn Toshia, patří mezi hlavní hrdiny tohoto hororového snímku. I když jsou vlastně dávno po smrti. Jejich přízraky jsou odsouzeni vracet se do domu, v němž zemřeli, a znepříjemňovat životy novým nájemníkům. Zajímavé je, že oba duchové zůstávají ve svých tělech a zůstává jim jejich éterická

⁵⁰KOLODYNSKI, Andrej. *Schůzky s upírem: Od grotesky po sci-fi*. Praha: Český filmový ústav, 1990. ISBN 80-7004-054-8, s.131-132

podoba. Tím pádem se zde nesetkáváme s žádným hororovým monstrem. Spíše se jedná o fantomy, kteří neznají klid a usilují ovlivnit existenci těch, kdo skutečně žijí.

Japonská hororová tvorba patří díky své duchařské tradici mezi kvalitní tvůrce hororových snímků a právě z toho důvodu byl jeden z Japonských snímků vybrán do této kapitoly bakalářské práce.⁵¹

6.4 Další

Všechny níže uvedené příklady jednotlivých filmů jsou čerpány z knihy SCHNEIDER, Steven Jay (hlavní editor). *101 hororů, které musíte vidět, než umřete*. Praha: Slovart, s. r. o., 2010. ISBN 978-80-7391-319-9

- **Dvacátá léta**

Kabinet doktora Caligariho (Robert Wiene, 1920, Německo); *Golem* (Carl Boese, Paul Wegener, 1920, Německo); *Čarodějnictví v průběhu věků* (Benjamin Christensen, 1922, Dánsko - Švédsko); *Fantóm opery* (Ruper Julian, 1925, USA)

- **Třicátá léta**

Dracula (Tod Browning, 1931, USA); *Frankenstein* (James Whale, 1931, USA); *Dr. Jekyll a pan Hyde* (Rouben Mamoulian, 1931, USA); *Upír Aneb podivné dobrodružství Davida Graye* (Carl T. Dreyer, 1932, Francie - Německo); *King Kong* (Merian C. Cooper, Ernest B. Schoedsack, 1933, USA)

- **Čtyřicátá léta**

Vlkodlak (George Waggner, 1941, USA); *Putoval jsem se zombii* (Jacques Torneur, 1943, USA)

- **Padesátá léta**

Đábelské ženy (Henri-Georges Clouzot, 1955, Francie); *Oči bez tváře* (Georges Franju, 1959, Francie - Itálie); *Špatná setba* (Mervyn LeRoy, 1956, USA)

- **Šedesátá léta**

Psycho (Alfred Hitchcock, 1960, USA); *Nevíňátka* (Jack Clayton, 1961, Velká Británie); *Karneval duší* (Herk Harvey, 1962, USA); *Ptáci* (Alfred Hitchcock, 1963, USA); *Onibaba* (Kaneto Shindo, 1964, Japonsko); *Maska rudé smrti* (Roger Corman, 1964, Velká Británie); *Vij* (Georgij Kropačova, Konstantin Jeršov, 1967, SSSR); *Hodina vlků* (Ingmar Bergman, 1968, Švédsko); *Rosemary má děťátko* (Roman Polanski, 1968, USA); *Noc ožvlých mrtvol* (George A. Romero, 1968, USA)

- **Sedmdesátá léta**

Valerie a týden divů (Jaromil Jireš, 1970, Československo); *Poslední dům nalevo*

⁵¹SCHNEIDER, Steven Jay (hlavní editor). *101 hororů, které musíte vidět, než umřete*. Praha: Slovart, s. r. o., 2010. ISBN 978-80-7391-319-9, s. 397-398

(Wes Craven, 1972, USA); *Texaská masakr motorovou pilou* (Tobe Hooper, 1974, USA); *Tmavě červená* (Dario Argento, 1975, Itálie); *Čelisti* (Steven Spielberg, 1975, USA); *Hory mají oči* (Wes Craven, 1977, USA); *Halloween* (John Carpenter, 1978, USA); *Mláďata* (David Cronenberg, 1979, Kanada)

- **Osmdesátá léta**

Pátek třináctého (Sean S. Cunningham, 1980, USA); *Americký vlkodlak v Londýně* (John Landis, 1981, Velká Británie); *Noční můra v Elm Street* (Wes Craven, 1984, USA); *Moucha* (David Cronenberg, 1986, Velká Británie - Kanada - USA)

- **Devadesátá léta**

Mlčení jehňátek (Jonathan Demme, 1991, USA); *Candyman* (Bernard Rose, 1992, USA); *Vřískot* (Wes Craven, 1996, USA); *Kruh - originál* (Hideo Nakata, 1998, Japonsko); *Záhada Blair Witch* (Daniel Myrick, Eduardo Sánchez, 1999, USA); *Šestý smysl* (Manoj N. Shyamalan, 1999, USA); *Konkurs* (Takashi Miike, 1999, Japonsko - Jižní Korea)

- **Po roce 2000**

Prince bez království (Guillermo del Toro, 2001, Španělsko); *28 dní poté* (Danny Boyle, 2001 Velká Británie); *Noc s nabroušenou břitvou* (Alexandre Aja, 2003, Francie); *Pila* (James Wan, 2004, USA); *Silent Hill* (Christophe Gans, 2006, USA); *Sírotčinec* (Juan A. Bayona, 2007, Mexiko - Španělsko); *Sinister* (Scott Derrickson, 2012 USA); *V zajetí démonů* (James Wan, 2013, USA)

7 SPALOVAČ MRTVOL

Psychologický horor *Spalovač mrtvol* je prozaickým románem Ladislava Fuksa. Hlavním tématem je změna prostého a neškodného člověka ve vraha, rasistu a udavače. Proměna hlavního hrdiny je pozvolná, tvoří rámec celého děje a vrcholí jednou ze strhujících závěrečných scén. Dílo se mimo jiné snaží poukázat na manipulaci a dotýká se i téma 2. světové války.

Podle žebříčků Česko-Slovenské filmové databáze je *Spalovač mrtvol* 43. nejlepším a 84. nejoblíbenějším filmem. V Československu byl poprvé uveden do kin 14. března 1969, ale ihned po premiéře byl uložen do trezoru a znovu byl uveden až po 20 letech, 1. srpna 1990.⁵²

Režie: Juraj Herz

Předloha: Ladislav Fuks

Scénář: Ladislav Fuks, Juraj Herz

Kamera: Stanislav Milota

Hudba: Zdeněk Liška

Hrají: Rudolf Hrušínský, Vlasta Chramostová, Jana Stehnová, Miloš Vognič, Ilja Prachař, Zora Božinová, Eduard Kohout, Vladimír Menšík, Míla Myslíková, Jiří Menzel a další.⁵³

7.1 Ladislav Fuks a Juraj Herz

Ladislav Fuks se narodil 24. září 1923 v Praze v rodině policejního úředníka. Vystudoval gymnázium v Truhlářské ulici, ve škole jím otřásla perzekuce židovských spolužáků. S válečnými zážitky se vyrovnává ve svých prvních knihách, ale i později.⁵⁴

Dva roky před koncem války byl nasazen na správu statků do Hodonína, před osvobozením byla správa rozpuštěna a Fuks se vrátil zpět k rodičům do Prahy. Po válce vystudoval filosofickou fakultu na Karlově univerzitě, obory filozofie, psychologie a dějiny umění. Podnětná pro něj byla práce ve Státní památkové správě. Poznal většinu českých a moravských zámek a v roce 1958 vydal jako svou první knihu

⁵² Dostupné z: <http://www.csfid.cz/film/4244-spalovac-mrtvol/prehled/>

⁵³ Dostupné z: <http://www.csfid.cz/film/4244-spalovac-mrtvol/prehled/>

⁵⁴ Dostupné z: <http://www.kinobox.cz/clanek/248-spalovac-mrtvol-nejlepsi-cesky-horor>

odbornou publikaci Zámek Kynžvart – historie a přítomnost. Od roku 1959 pracoval jako odborný pracovník v Národní galerii v Praze. Když v roce 1963 došla jeho prvotina Pan Theodor Mundstock velkého ohlasu, věnoval se napříště již jen literární tvorbě.⁵⁵

První období jeho tvorby spadá do let 1963–67 a je představováno knihami, které vyrůstají z jednoho konkrétního zážitku – z války a tíživé atmosféry okupace. Ladislav Fuks je prozaik vyhraněně osobitého stylu a svébytné umělecké metody, vyznačující se složitou metaforikou, symboličností a zvláštním způsobem organizace příběhu, který vyrůstá z rozpracování detailů a návratnosti motivů. Jeho kompoziční mistrovství nemá v současné české literatuře obdoby. Pro Fuksovu prózu je typické prostupování reálných událostí sny, iluzemi a halucinacemi, ztvárňujícími lidské nitro zdeformované úzkostí nebo fixní ideou. Jeho tvorba je silně poznamenána válečnou a židovskou problematikou, konfliktem bezbranného lidství s násilím a zlem. Ladislav Fuks zemřel 19. srpna 1994 v Praze.⁵⁶

Režisér, scénárista a herec **Juraj Herz** se narodil 4. září 1934 na Slovensku. Po válce studoval na bratislavské Střední uměleckoprůmyslové škole fotografii a poté následovalo studium režie a herectví na DAMU. Mezi jeho první spolupráce patřila ta s divadlem Semafor, kde působil jako režisér a herec. Do menších rolí byl obsazován i ve filmech a brzy tak začal pracovat na Barrandově také jako asistent režie a pomocný režisér.⁵⁷

Od roku 1965 ovšem působí jako samostatný režisér. Jeho debutem byl snímek Sběrné surovosti podle povídky Bohumila Hrabala. Od této chvíle bylo jasné, že do naší kinematografie vstoupil talentovaný a originální tvůrce, který s jistotou a elegancí zvládne režirovat různé filmové žánry od psychologického dramatu až po komedii. Kromě žánrové různorodosti se jeho filmy vždy vyznačují smyslem pro budování napětí, ale také smyslem pro humor, který bývá často černý. Nikdy nezapomíná na promyšlený výběr a vedení herců a stránku obrazu.⁵⁸

Za vlastní filmovou tvorbu získal řadu domácích i mezinárodních ocenění, včetně velkých cen na festivalech v Karlových Varech, v Monte Carlu nebo v Chicagu.

⁵⁵ Dostupné z: <http://www.kinobox.cz/clanek/248-spalovac-mrtvol-nejlepsi-cesky-horor>

⁵⁶ Dostupné z: <http://www.kinobox.cz/clanek/248-spalovac-mrtvol-nejlepsi-cesky-horor>

⁵⁷ Dostupné z: <http://www.csfd.cz/tvurce/1538-juraj-herz/>

⁵⁸ Dostupné z: <http://www.csfd.cz/tvurce/1538-juraj-herz/>

7.2 Děj filmu

Děj se odehrává v Praze na sklonku 30. let 20. století a prostřednictvím charakterů vystupujících postav ukazuje tíživou atmosféru této doby, která často doháněla lidi až k hrůzným činům. Ústřední postavou je vcelku obyčejný člověk pan Karel Kopfrkingl, zaměstnanec pražského krematoria, z něhož se vlivem událostí stane udavač a vrah.

Zpočátku vnímáme pana Kopfrkingla jako mírného, hodného a citlivého člověka žijícího jen pro svou ženu a dvě děti, který se nikdy nerozčiluje a na tváři mívá věčně jemný úsměv. Také se nám může jevit jako nehynoucí romantik, který manželce Marii říká Lakmé, sám si nechává říkat Romane a své bližní neustále oslovuje až mrazivě něžnými přívlastky "blažená, čarokrásná, něžná, nebeská, nadoblačná, nevýslovná, sličná" apod., a jako téměř dokonalý manžel, který nikdy nezapomene na výročí dne, kdy svou ženu poznal. I přes tu všechnu lásku a romanci, která z něho na první pohled vyzraňuje, je velkým pokrytcem, jelikož pravidelně navštěvuje "masérský salón", kde podvádí svou milovanou manželku. Z preventivních důvodů si u svého souseda, židovského lékaře, pravidelně nechává odebírat krev. Obavy z pohlavních chorob samozřejmě nepřizná, a tak je důvodem pravidelných odběrů jeho zaměstnání - tvrdí, že přichází do styku s mrtvými těly a mohl by se něčím nakazit.

Postupně však zjišťujeme, že rodinná pohoda, která by měla u Kopfrkinglů podle všeho vládnout, je neustále narušována čímsi, co rodinní příslušníci snad ani nevnímají, co ale přímo bije do očí divákům. Tím "čímsi" jsou bizarní záliby a způsoby pana Kopfrkingla, jimiž nezapře, že je svým povoláním zcela uchvácen. Rád se obklopuje věcmi, jež mu připomínají jeho pracoviště, například zeď zdobí zarámovaný kremační řád, neboli Kopfrkinglova "milá něžná tabulka" či také "jízdni řád smrti", a zasklená tabulka s mrtvými vzácnými mouchami, ozdobou knihovny je pro změnu vázaný zákon o kremaci. Své povolání bere pan Kopfrkingl jako poslání. Vychází z Božího "Prach jsi a v prach se obrátíš", a proto je přesvědčen, že on sám pomáhá lidem nejvíce, protože jim cestu k Bohu kremací urychluje. Nedokáže mluvit o ničem jiném než o krematoriu, neboli jeho "Chrám smrti" a o smrti, jež považuje za jedinou jistotu v životě a zároveň, ovlivněn knihou o buddhistickém Tibetu, za okamžik zrození, za okamžik, kdy duše vzlétne do Éteru a posléze přejde do jiného těla.

I přesto, že ho tak fascinovala smrt, odsuzoval zprvu pan Kopfrkingl jakékoli násilí. Proto nesouhlasil s rozpínajícím se fašismem. Obával se hrozící války, protože z vlastní zkušenosti z první světové války, kdy bojoval na frontě, věděl, jaké to je, když nejen lidé, ale i zvířata, jako např. koně, hromadně umírají. Musel tedy čelit nátlaku ze

strany přítele Williho Reinkeho, člena SdP (později NSDAP), který se jej snažil vlákat do strany, připomínaje mu jeho "kapku" německé krve, tedy krve národa, který měl být nejsilnějším a proto také nadřazený ostatním národům. Pan Kopfrkingl ale věřil, že lidé jsou si rovni, protože mají stejný popel.

Reinke však na něj naléhal tak dlouho, až pan Kopfrkingl jeho nátlaku podlehl a uvěřil, že německý národ nastolí nový šťastný řád, kde nebudou trpět ti, kdo jsou stoupenci fašismu.

Zanedlouho vstoupil do SdP i on. Nevědomky začal udávat lidi, kteří stáli v cestě k vybudování nové Evropy, tedy i ty, kteří nesouhlasili s fašismem. Kromě svých spolupracovníků udal také své židovské známé. Dříve sice nechápal, proč Vůdce Židy pronásleduje, měl je totiž za slušné, laskavé a obětavé lidi, Willi mu však vysvětlil, že Židé jsou zbloudilým národem, který nechápe, a proto šíří nenávist k německému národu. Pan Kopfrkingl ale zřejmě netušil, co se Židům stane, on viděl jediný cíl - novou šťastnou společnost -, a tak udával proto, aby byla nastolena co nejdříve. V této době se dozvěděl, že židovského původu je i jeho nebeská manželka.

Pan Kopfrkingl se rozhodl, že se s Lakmé rozvede. Ale snad proto, že rozvod nikdy neuznával, protože svatba je posvátný obřad konající se jednou za život, a nebo prostě proto, aby nebyla ohrožena jeho kariéra, uchýlil se ke své první p ř í m é vraždě. Svou drahou manželku oběsil.

Po smrti manželky se stal pan Kopfrkingl ředitelem krematoria, pánem svého "Chrámu smrti", protože bývalý ředitel byl kvůli němu zatčen. Když se dozvěděl, že jeho děti, jakožto čtvrtiční Židé, nebudou moci navštěvovat německé školy. Rozhodne se zabít i je. První obětí byl mladší syn Mili. Pan Kopfrkingl ho, navzdory svému dřívějšímu odporu k násilí, ubil železnou tyčí v krematoriu. Mrtvé tělo přidal do rakve k příslušníkovi SS a nechal spálit.

V den, kdy pan Kopfrkingl dostal pracovní nabídku v jednom říšském projektu, díky které by se mohl podílet na výstavbě hromadných plynových žárovišť, rozhodl se zabít i svou dceru Zinu. Ta se naštěstí ze spárů svého otce zachránila a utekla. Pan Kopfrkingl totiž dočista zešílel. Deformace jeho psychiky se během filmu projevovala návštěvami snového "tibetského vyslance", který pro něj přišel z dalekého Tibetu z toho důvodu, že zemřel dalajláma a právě Karel měl být tím vyvoleným, to on měl být Buddhou, spasitelem světa.

Závěr příběhu se v knižní a filmové podobě velmi liší. V té knižní podobě odvezli pana Kopfrkingla do blázince, kde zůstal až do konce války. Po válce byl s ostatními pacienty deportován kamsi do Německa a zatímco pro Židy, které on odsoudil ke koncentračnímu táboru, peklo na zemi již skončilo, pro něj, jako pro bývalého fašistu, mělo zřejmě teprve nastat. Tyto scény ve filmu chybí. V závěru filmu

pane Karel Kopfrkingl vychází z krematoria, kde na něho již čekají nacisté, nasedá k nim do auta a odjíždí vzhůru k plánování projektu hromadných žárovišť.

7.3 Použité prvky a motivy

- Zajímavým motivem, který je použit, je Kopfrkinglovo hlazení na zátylku. První scéna, kdy se s tímto motivem můžeme ve filmu setkat, je v krematoriu. Zde sahá na útlý krk novému zaměstnanci.
- Stejně naléhavý motiv je i malý hřebínek, který má pan Kopfrkingl stále při sobě. Úzkostlivě jím upravuje zevnějšek nejen sobě a své rodině, ale především svým “klientům” = nebožtíkům odpočívajícím v rakvi, kteří čekají na svůj pohřeb a následné zpopelnění.
- Dále se ve filmu můžeme setkat s několika “náznaky”, díky kterým nás tvůrci filmů utvrdí v tom, že se s těmito prvky ve filmu ještě setkáme, ovšem o dost výrazněji. Příkladem je železná tyč, která je opřena v rohu v mrazícím boxu v krematoriu. Několikrát se během snímku se železnou tyčí setkáme - ať už o ní někdo náznakem promluví nebo o ní někdo zakopne. Již v tuto chvíli divák tuší, že tato železná tyč bude hrát v celém filmu ještě velkou roli a zůstane v jeho podvědomí. A opravdu. Ve finále se stane smrtící zbraní Kopfrkinglova syna.
- Prvek, který zajisté dotváří děsivou atmosféru celého snímku a zároveň se stal jedním z nezapomenutelných charakteristických prvků celého filmu, je slovník hlavní postavy, pana Kopfrkingla. Jeho monology tvoří 60% filmu. Všemmu živému dává něžné přívlastky a mazlivá jména, která ve finále vyznívají děsivě až kýčovitě. Děsivé jsou i fráze, se kterými se ve filmu z úst pan Kopfrkingla setkáváme, jako např. “Tak co, chceš věneček nebo rakvičku?” ptá se pan Kopfrkingl svého syna v cukrárně, kde se zastaví cestou do krematoria, kde je Mili zavražděn.
- Kromě hlavních postav hrají poměrně stěžijní roli postavy vedlejší, dalo by se je nazvat jako “postavy epizodní”, se kterými se setkáváme v průběhu filmu hned několikrát. V ději nejsou nijak detailně charakterizovány a ani nemají přímou spojitost s dějem, ovšem divák si je díky svým charakteristickým znakům dokáže zapamatovat a v ději je vnímá, i když do něj nijak výrazněji nezasahují, pouze dokreslují celkovou atmosféru příběhu. První “epizodní postavou” je mladý milenecký pár, který se objevuje v různých prostředích a souvislostech. Další postavou je osamocená stařenka, která je lehce zapamatovatelná díky svému hlasu. Prvky grotesky do Spalovače mrtvol přináší další epizodní postava v podobě velmi hlučného a rozhádaného manželského páru. S těmito postavkami z jakéhosi pražského panoptika, se opakovaně setkáváme v eteriéru hřbitova, na boxu, v obřadní síni či na puti.

- Dalším prvkem, který je velice diskutabilní, jelikož každý si může odůvodnit jeho přítomnost ve filmu jinak, je postava dívky v černých šatech s dlouhými černými vlasy. Oproti "epizodním postavám" se ve filmu objeví víckrát, vždy na kratší dobu a zcela beze slov. Jedna z variant, jak si její přítomnost vysvětlit, je ta, že dívka představuje Kopfrkinglovo svědomí. Vždy se totiž objeví v situacích, které jsou určitým způsobem krizové a vypjaté. Nechybí ve scéně, kdy Němci zatýkají zaměstnance krematoria, které Kopfrkingl udal, nechybí ani na pohřbu Marie, kde Kopfrkingl vede svou fanatickou řeč, dokonce ji zahlédneme i v masážním salónu, kde pan Kopfrkingl pravidělně podvádí svou ženu. Její přítomnost je opravdu krátká, ovšem divákovi neunikne ten fakt, že vždy, když ji Kopfrkingl spatří, vyvolá to v něm poněkud negativní emoce. Klíčová je závěrečná scéna, kdy pana Kopfrkingla odvázejí nacisté. V tento moment dívka jen nepřihlíží, ale rozběhne se za autem.

7.4 Kamera a střih

Kameraman Stanislav Milota, jehož skvělá práce přispěla ke kvalitě filmu *Spalovač mrtvol*, použil na stěžejní úseky filmu druh širokoúhlého objektivu zvané "rybí oko". V té době se jednalo o téměř neznámý způsob natáčení. Právě díky tomuto objektivu, je možné snímat velký prostor a navíc, při přiblížení objektivu dochází k deformaci reality. Zrcadla a odrazy, které umožňují nejrůznější hrůzné deformace, jsou totiž jednou z nejpodstatnějších tvůrčích metod celého snímku.⁵⁹

Film byl natáčen kamerou Arriflex. Jedná se o kameru bez zvuku. Veškerý zvuk k filmu byl přidán postsynchronně. Zajímavý je i ten fakt, že většinu snímků natáčel Milota z ruky. S režisérem filmu se neshodl pouze v jediné věci - Juraj Herz chtěl film barevný, ovšem Milota si prosadil černobílý snímek, kterému byl ochoten obětovat i spolupráci na celém filmu. Kameraman díky velmi vhodně zvolenému způsobu natáčení zesiluje estetický účinek a vlastně i Herzův režisérský záměr.⁶⁰

Finální atmosféru dotváří i rychlý střih a prostřihy Jaromíra Janáčka, které jsou dalším výrazným charakteristickým prvkem filmu. Obrazovost a záměrná výtvarnost celého filmu je např. velmi dobře vidět ve scéně, kde je záběr na křivku zad hada, včetně zakřivené kresby. Na tento záběr je nastřížen stejně výtvarně laděný záběr

⁵⁹Dostupné z: <http://www.kinobox.cz/clanek/248-spalovac-mrtvol-nejlepsi-cesky-horor>

⁶⁰Dostupné z: <http://www.kinobox.cz/clanek/248-spalovac-mrtvol-nejlepsi-cesky-horor>

hlubokých vrásek na Kopfrkinglově čele. Právě tyto nejmenší detaily a stíny jsou ve filmu často zachycovány a o to více umocňují divákův zážitek z filmu. Střídání delších snímků s velmi krátkými, někdy i vteřinovými sekvencemi nebo přechod z celku do detailu a celková skladba snímků má kladný vliv na dynamiku, atmosféru a celkový pocit z filmu.⁶¹

Promyšleným a velmi silně působícím prvkem jsou přesahy mezi jednotlivými scénami. Většina těchto přechodů se děje přes záběr na hlavní postavu v různých situacích. Střih mezi scénami není poznat, změna je charakteristická jen díky hudbě, která s proměnou prostředí pozvolna přechází do ticha. V jednu chvíli tedy sledujeme pana Kopfrkingla, následuje detailní záběr na jeho obličej a tímto se přenášíme na úplně jiné místo v jiný čas a tento přechod mezi jednotlivými scénami si ani nejsme schopni uvědomit, dokud nezjistíme, že se děj příběhu mezitím přenesl např. z bytu do cukrárny⁶²

⁶¹Dostupné z: <http://www.kinobox.cz/clanek/248-spalovac-mrtvol-nejlepsi-cesky-horor>

⁶²Dostupné z: <http://www.kinobox.cz/clanek/248-spalovac-mrtvol-nejlepsi-cesky-horor>

EMPIRICKÁ ČÁST

8 VÝZKUMNÝ PROBLÉM A CÍL VÝZKUMU

Metodou pro výzkum v praktické části této bakalářské práce byla zvolena kvantitativní analýza. Dotazníkový výzkum se zaměřil na oblíbenost filmového hororu a na celkové povědomí a znalost široké veřejnosti právě o tomto filmovém žánru. Jelikož jedna z kapitol bakalářské práce je věnována filmu Spalovač mrtvol, několik otázek se vztahuje právě k němu a snaží se mimo jiné zjistit, jak je česká klasika vnímána oproti světovému hororu.

Teoretickým východiskem výzkumu je, že filmový horor ovlivňuje divákovu emocionalitu a představivost. Ne každý divák má tento žánr v oblíbenosti právě z tohoto důvodu. Na někoho může hororový snímek zapůsobit naprosto neutrálně, opakem může být několik probdělých nocí a neustálý nepříjemný pocit, vyvolaný shlédnutým snímkem.

Cílem výzkumu za pomoci dotazníků bylo zjistit, jestli je horor mezi diváky oblíbený a nebo jestli dávají přednost jiným žánrům. Dále také co na hororových filmech diváka nejvíce děsí a jestli jsou veřejnosti známa naprosto základní fakta o těchto filmech.

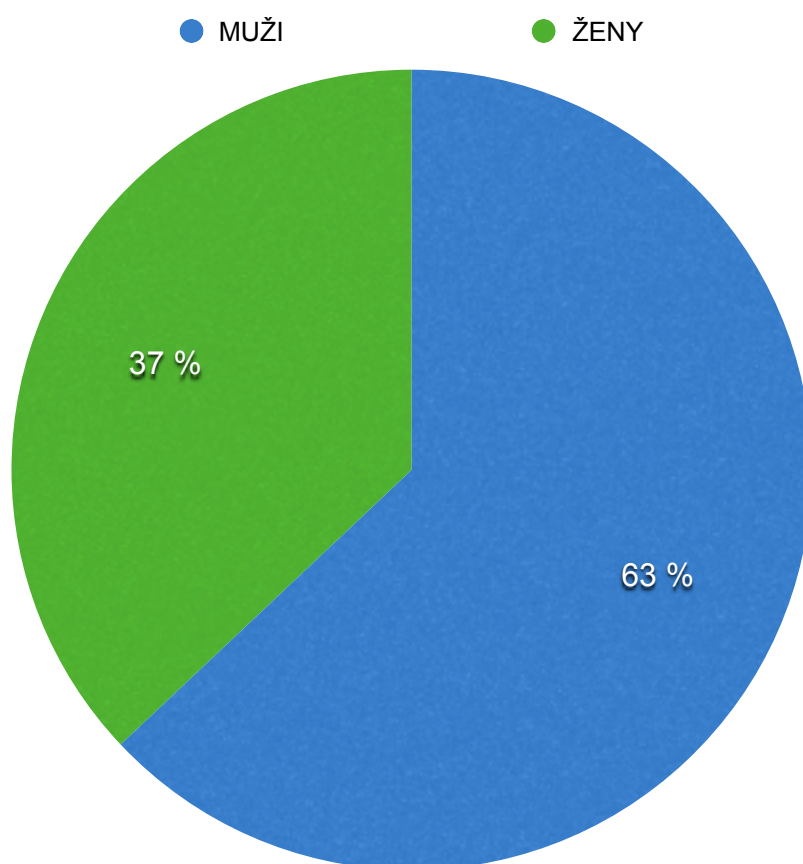
9 METODOLOGIE

Výzkum proběhl formou kvantitativního výzkumu dotazníkovou metodou. Dotazník byl tvořen 21 otázkami. Některé z nich byly uzavřené a respondenti museli vybírat z nabízených odpovědí, na několik otázek však musel dotazovaný zodpovědět sám.

V průběhu října 2015 bylo celkem dotázáno 115 náhodně zvolených respondentů starších 18 let. Tato podmínka byla zvolena z důvodu přístupnosti některých filmových hororů. Ze 115 dotázaných odevzdalo řádně vyplněný dotazník celkem 108 respondentů. Ve zbylých 7 dotaznících chyběly některé odpovědi, případně systém odpovídání nebyl ze strany respondenta dostatečně pochopen. Výběr respondentů byl nahodilý, bylo však přihlédnuto k tomu, aby ve výzkumném vzorku byla zastoupena obě pohlaví v různých věkových kategoriích a s různým stupněm dosaženého vzdělání.

Výzkumný vzorek dotazovaných se skládal z 62,96% mužů a 37,03% žen.

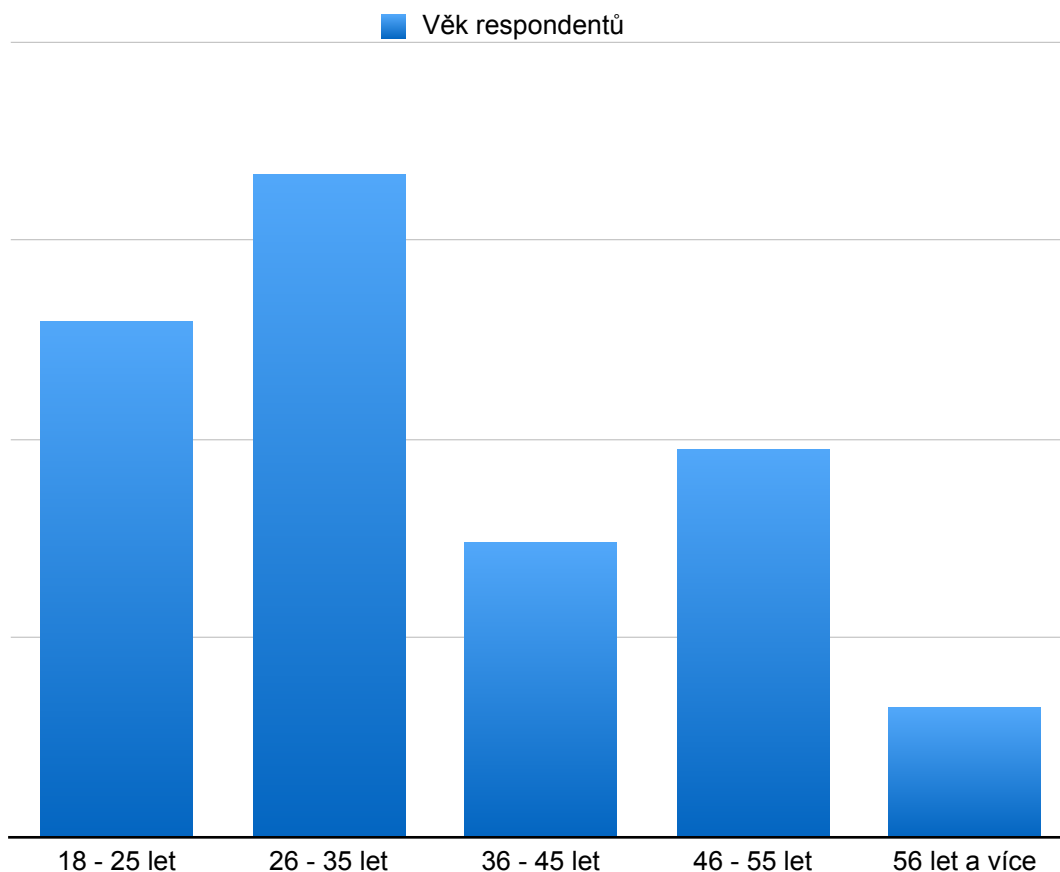
Graf 1: Počet mužů a žen ve výzkumu

Zdroj: Dotazník - Celková oblíbenost filmového hororu a základní znalost tohoto žánru

Nejvíce respondentů spadalo do věkové kategorie 26 - 35 let (33,33%). Druhou nejpočetnější skupinou byla nejmladší věková kategorie od 18 - 25 let (25,93%). Třetí kategorií dotazovaných bylo věkové rozmezí 46 - 55 let (19,44%). Čtvrtou kategorií byli respondenti ve věku 36 - 45 (14,81%) a nejmenší dotazovanou kategorií byla skupina 56 let a více (6,49%).

Graf 2: Věková kategorie dotazovaných

Zdroj: Dotazník - Celková oblíbenost filmového hororu a základní znalost tohoto žánru

Nejvíce respondentů mělo nejvyšší dosažené vzdělání středoškolské (57,41%). Druhou nejpočetnější skupinou byli vysokoškoláci (38,89%) a základním vzděláním disponovala pouhá 3,70% dotazovaných.

Tabulka 1: Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů

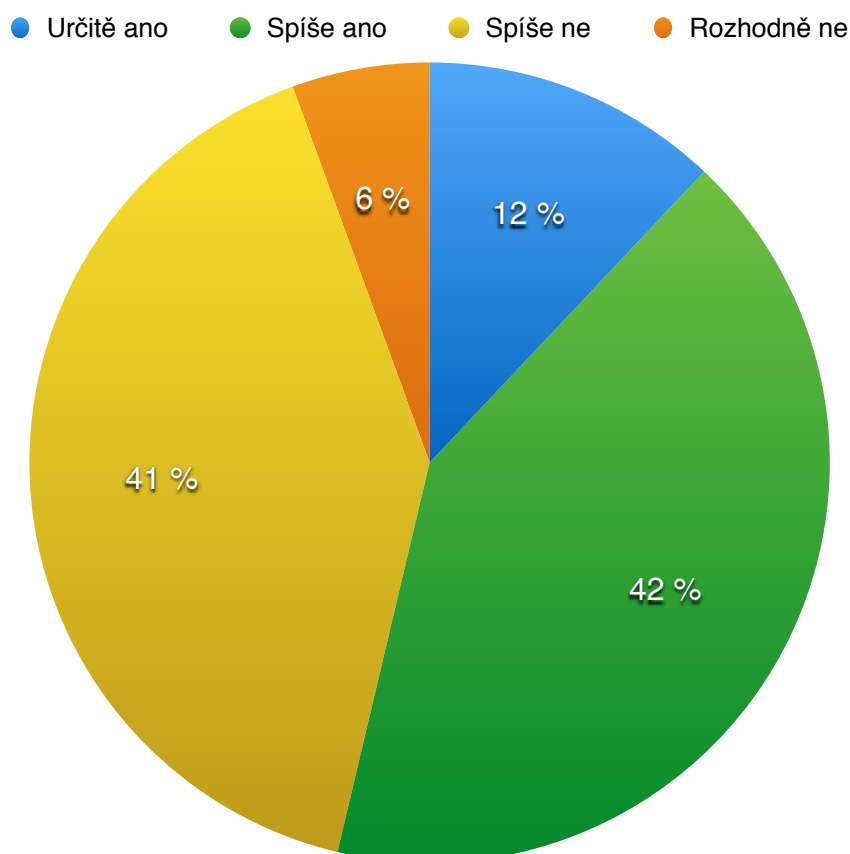
Dosažené vzdělání	Procenta
Základní vzdělání	3,70 %
Středoškolské vzdělání	57,41 %
Vysokoškolské vzdělání	38,89 %

Zdroj: Dotazník - Celková oblíbenost filmového hororu a základní znalost tohoto žánru

10 ANALÝZA A INTERPRETACE VÝZKUMU

První otázkou, týkající se tématu bylo, zda-li respondenti sledují s oblibou filmové horory. Na otázku bylo možno odpovídat pouze prostřednictvím uzavřených odpovědí. U této otázky měly dvě odpovědi téměř shodný počet bodů. Rozdílem byl pouze jeden respondent. Celkem 45 respondentů (41,66%) odpovědělo “spíše ano”. O jednoho člověka méně odpovídalo “spíše ne”, dohromady tedy 44 respondentů (40,74%). Hororových nadšenců, kteří s oblibou sledují tento žánr a na otázku odpověděli “určitě ano” bylo jen 13 (12,04%) a odpověď “určitě ne” zakroužkovalo pouhých 6 osob (5,56%).

Graf 3: Oblíbenost sledování filmového hororu

Zdroj: Dotazník - Celková oblíbenost filmového hororu a základní znalost tohoto žánru

Cílem další otázky bylo zjistit postavení hororu vůči dalším filmovým žánrům z hlediska oblíbenosti. Na výběr měli respondenti komedii, drama, western, horor a sci-fi. Tyto žánry měli seřadit od 1 do 5 podle toho, který žánr sledují nejraději, kdy číslo 1 označovalo nejméně oblíbený žánr a číslo 5 zase ten nejvíce oblíbený. Jasným vítězem byla komedie, následovalo drama, sci-fi, horor a na posledním místě skončil western, jako nejméně oblíbený žánr.

Zdroj: Dotazník - Celková oblíbenost filmového hororu a základní znalost tohoto žánru

Na otázku, jestli hororový film vyvolává v divácích pocit strachu, odpovídali dotazovaní následovně: 51,85% má strach téměř při každém sledování hororových snímků; 23,15% dotazovaných má strach při každém sledování hororových filmů; 16,67% má strach málo u kterého hororového filmu a 8,33% se ještě u žádného hororu nebálo.

Tabulka 2: Pocit strachu při sledování hororových filmů

určitě ano	23,15 %
spíše ano	51,85 %
spíše ne	16,67 %
určitě ne	8,33 %

Zdroj: Dotazník - Celková oblíbenost filmového hororu a základní znalost tohoto žánru

Prostřednictvím další otázky měli možnost sami respondenti rozhodnout, který z nabízených hororů je pro ně ten nejděsivější a který nejméně děsivý. Vybírali celkem z pěti filmů: Kruh, Texaský masakr motorovou pilou, Dracula, Ptáci a Spalovač mrtvol. Nejméně bodů a s ním spojené “nejméně děsivý horor” si podle tohoto průzkumu odnáší Dracula. Zato nejvíce děsivým je pro respondenty Kruh. Na druhém místě skončil Texaský masakr motorovou pilou, třetí hitchcockovi Ptáci a na čtvrtém místě Spalovač mrtvol.

Zdroj: Dotazník - Celková oblíbenost filmového hororu a základní znalost tohoto žánru

Díky další otázce jsme se dozvěděli, že pro 51,85% respondentů jsou na hororovém snímku nejděsivější tzv. lekavé scény. Téměř stejné procento dotazovaných děsí i ten fakt, že film byl natočen podle skutečné události. Celkem takto odpovědělo 49,07% respondentů. Velmi děsivým prvkem je pro ně i horor, který se dotýká nadpřirozených sil a paranormálních jevů. Tuto odpověď zvolilo celkem 41,66% osob. Nejméně diváky děsí ponurá atmosféra (21,29%) a hudba (13,88 %).

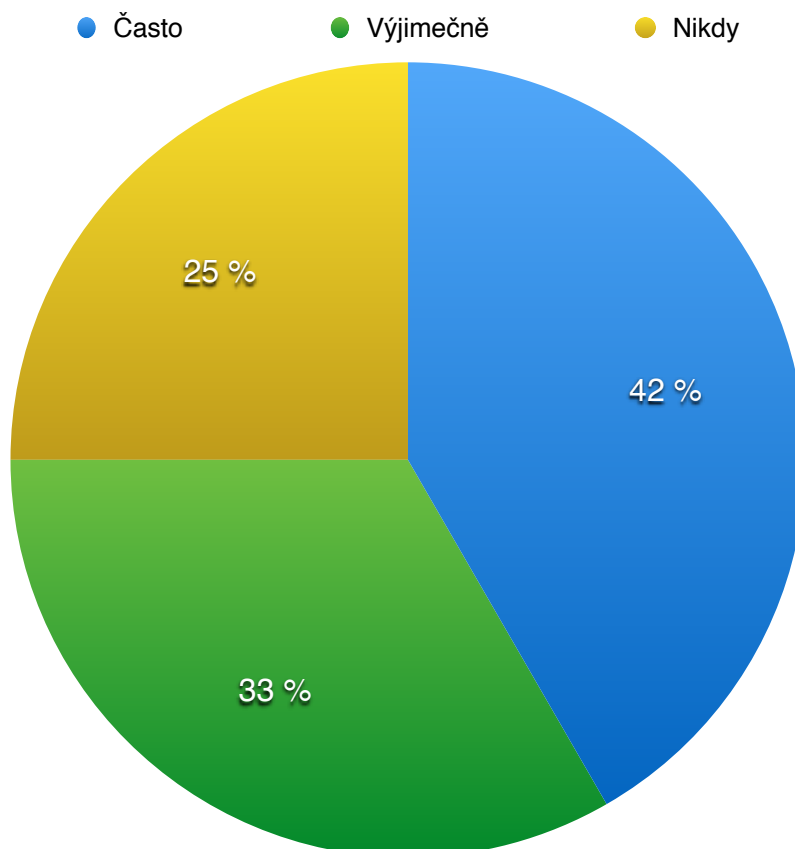
Tabulka 3: Nejděsivější prvky v hororových filmech

tzv. lekavé scény	51,85 %
natočeno podle skutečné události	49,07 %
nadpřirozené síly a paranormální jevy	41,66 %
ponurá atmosféra	21,29 %
hudba	13,88 %

Zdroj: Dotazník - Celková oblíbenost filmového hororu a základní znalost tohoto žánru

Z celkového počtu dotazovaných chodí často na horory do kina jen 45 z nich. 36 osob hororový snímek shlédne v kině pouze výjimečně a zbylých 27 respondentů na horory do kina nikdy nechodí.

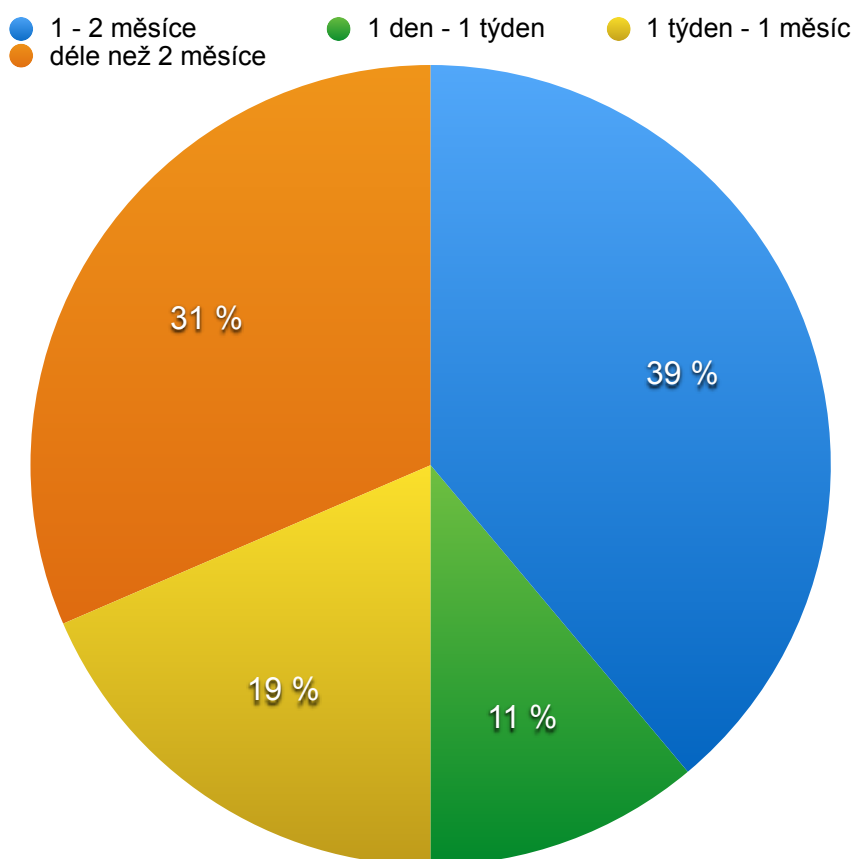
Graf 4: Jak často sledujete hororový film v kině?

Zdroj: Dotazník - Celková oblíbenost filmového hororu a základní znalost tohoto žánru

U otázky, kdy naposledy respondenti viděli hororový film, ať už doma v televizi nebo v kině, většina z nich odpovídala, že je to 1 až 2 měsíce zpátky. O něco méně osob vidělo naposledy horor v rozmezí 1 týdne až 1 měsíce. Několik z nich vidělo horor maximálně týden zpátky a celkem 34 dotazovaných nevidělo horor již déle než 2 měsíce.

Graf 5: Doba od posledního shlédnutí hororu

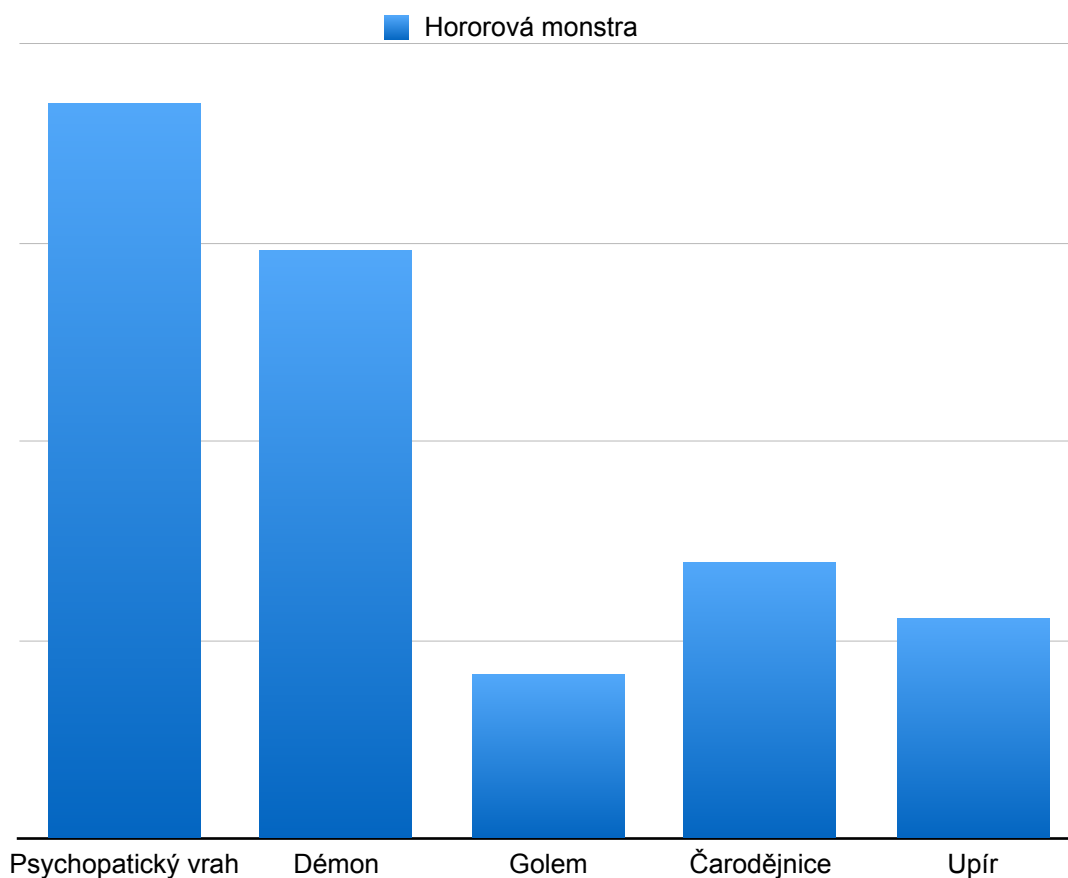
Zdroj: Dotazník - Celková oblíbenost filmového hororu a základní znalost tohoto žánru

Následující otázkou byla prověřena znalost respondentů v oblasti filmového žánru. Bylo zkoumáno, zda-li je dotazovaný schopen přiřadit k autorům filmových hororů jejich díla. Jednalo se o Alfreda Hitchcocka a jeho hororový snímek Ptáci, dále pak Takashi Shimizu a Nenávist, Daniel Myrick a Eduardo Sánchez a jejich dokumentární horor Záhada Blair With a na závěr klasické dílo hororového žánru Dracula od Toda Browninga. Bez chyby na tuto otázku dokázala odpovědět více jak polovina dotazovaných, konkrétně 63 respondentů.

Zdroj: Dotazník - Celková oblíbenost filmového hororu a základní znalost tohoto žánru

V otázce týkající se hororových monster byli dva favorité. Nejvíce se dotazovaní bojí psychopatických vrahů a démonů. Upíři, čarodějnice nebo golem pro ně nepředstavují ta nejvíce děsivá hororová monstra.

Graf 6: Hororová monstra

Zdroj: Dotazník - Celková oblíbenost filmového hororu a základní znalost tohoto žánru

Další otázkou bylo, do jaké míry respondenti souhlasí s tvrzením, že filmové horory oslovují naše nejhlubší obavy a úzkosti, a to, co se pouze naznačí, je mnohdy děsivější než to, co se odhalí. Nejvíce z nich odpovídalo "určitě ano", na druhém místě skončila odpověď "spíše ano", menší část tvořili ti, kteří odpovídali "spíše ne a nikdo z dotazovaných neodpověděl "určitě ne".

Tabulka 4: Míra ztotožnění se s uvedeným tvrzením

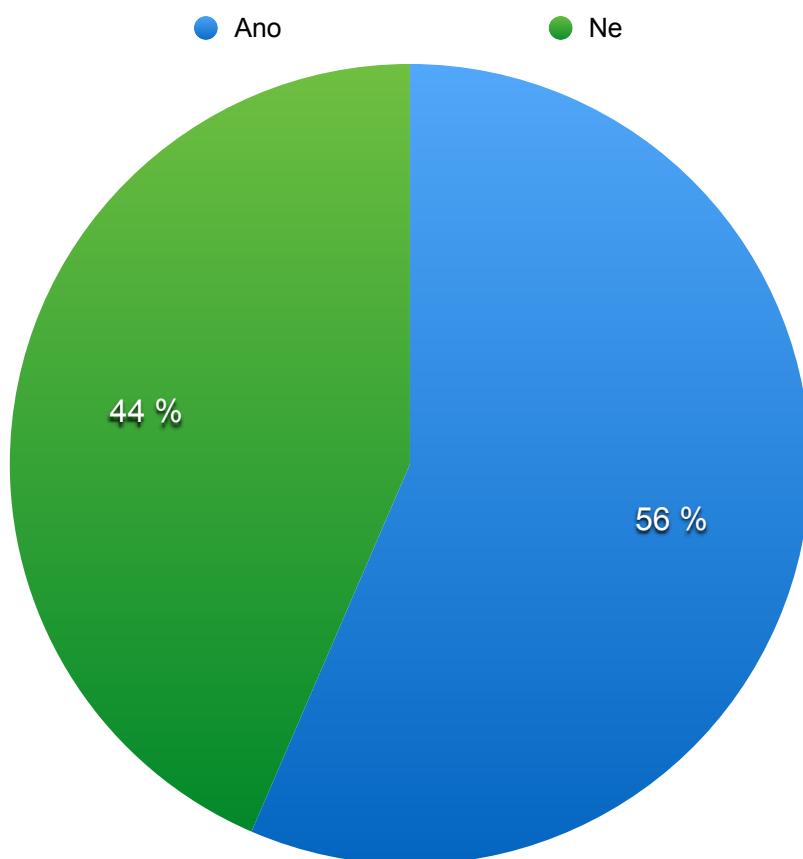
určitě ano	60,19 %
spíše ano	27,78 %
spíše ne	12,03 %
určitě ne	0 %

Zdroj: Dotazník - Celková oblíbenost filmového hororu a základní znalost tohoto žánru

Během odpovídání na otázku, kdy bylo nutné uvést příklad filmu k jednotlivým typům hororu (psychologický horor, klasický horor, zombie horor a sci-fi horor) se respondenti ne vždy shodli. Výjimkou bylo uvedení příkladu sci-fi hororu, zde více než polovina, dohromady 79 osob uvedlo film *Vetřelec*. Úsvit mrtvých vévodil zombie hororům, ovšem tento příklad uvedla méně než polovina dotazovaných. Jen 23 osob. Někdo uvedl zcela jiný typ hororu, který se mezi zombie horory neřadí, někdo uvést příklad ani nedokázal. Klasickým hororům vévodily snímky jako *Kruh*, *Hory mají oči*, *Saw* a *Dracula*. Jako psychologický horor dotazovaní nejčastěji uváděli *Pokoj 1408*, *Silent Hill* a *Mlčení jehňátek*.

Na další otázku, jestli měli respondenti někdy po shlédnutí hororového filmu zlé sny, celkem 61 (56,48%) z nich odpovědělo, že ano. Zbýlých 47 (43,52%) osob zlé sny po hororech nikdy nemělo.

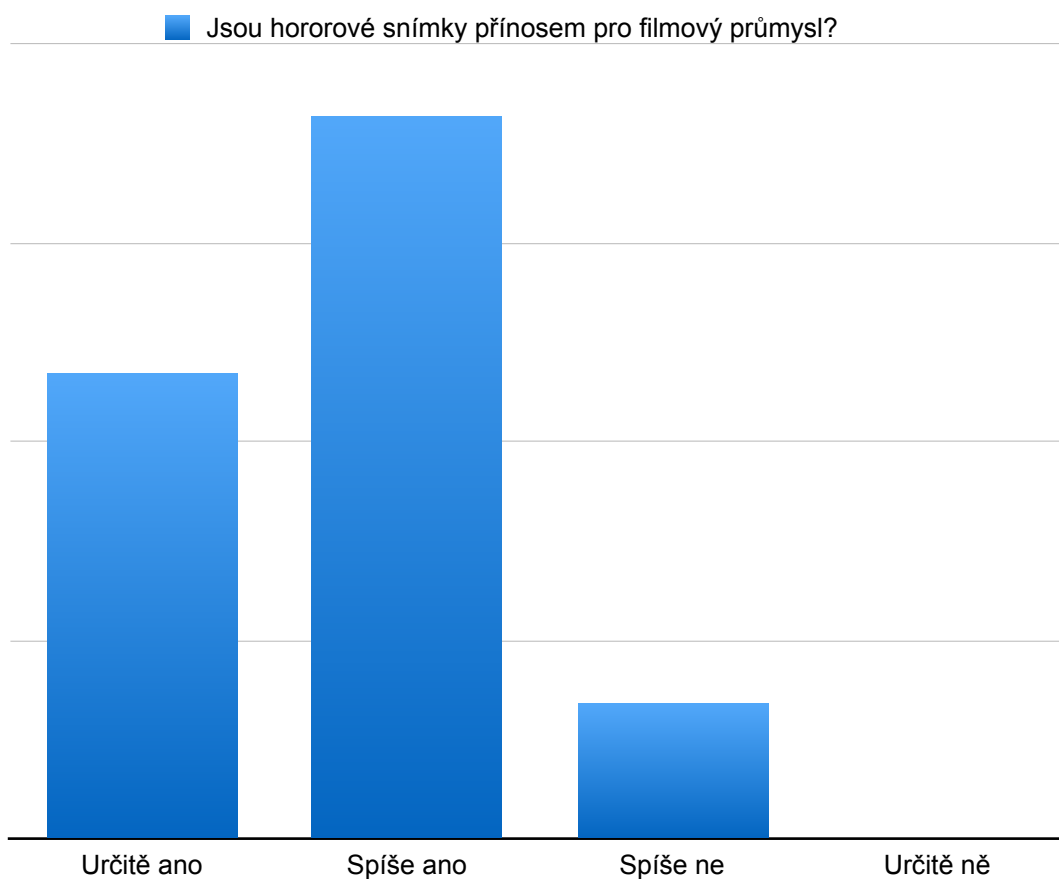
Graf 7: Ovlivnění spánku hororovým filmem

Zdroj: Dotazník - Celková oblíbenost filmového hororu a základní znalost tohoto žánru

Na otázku, jestli jsou hororové snímky dobrým přínosem pro filmový průmysl odpovědělo 38 osob (35,19%) "určitě ano", 59 osob (54,63%) "spíše ano" a 11 osob (10,18%) "spíše ne". Odpověď "určitě ne" ne zvolil žádný z respondentů.

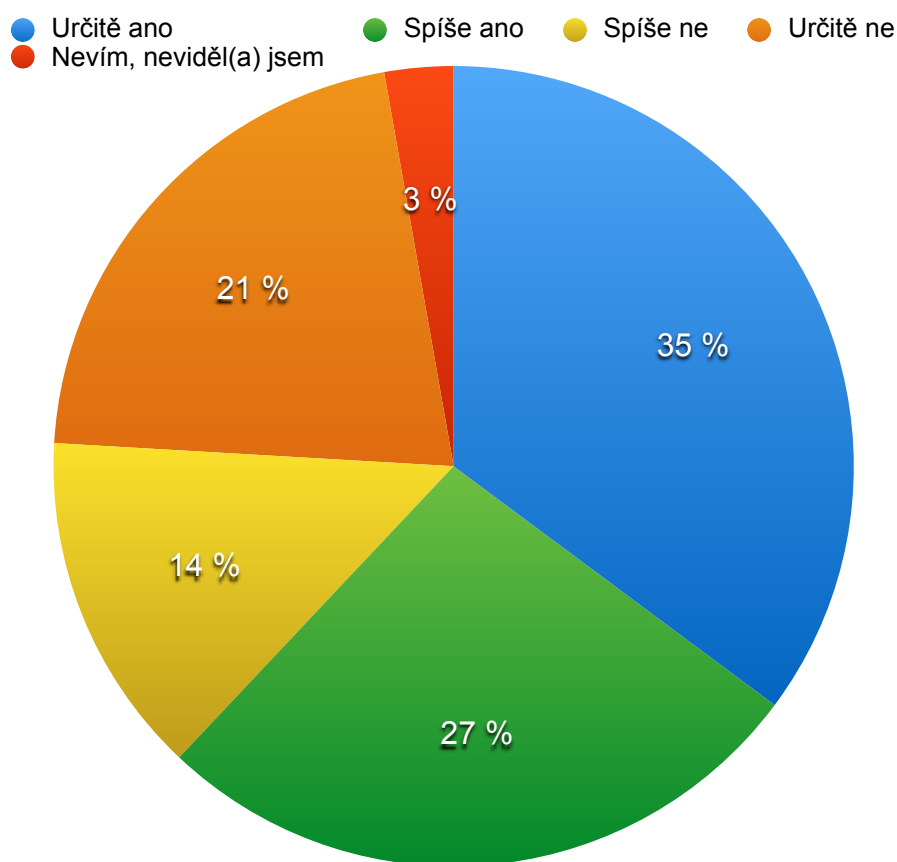
Graf 8: Jsou hororové snímky přínosem pro filmový průmysl?

Zdroj: Dotazník - Celková oblíbenost filmového hororu a základní znalost tohoto žánru

Další otázky jsou již zaměřeny na konkrétní film, na Spalovače mrtvol. Otázka zněla, zda-li respondenti považují tento film za nejlepší český hororový snímek. Pozitivní odpověď zvolila více jak polovina dotazovaných. "Určitě ano" odpovědělo 35,18% dotazovaných, "spíše ano" 26,85%, "spíše ne" 13,89%, "určitě ne" 21,30% a pouhá 2,78% na tuto otázku nedokázala odpovědět, jelikož tento film neviděla.

Graf 9: Spalovač mrtvol, jakožto nejlepší český hororový snímek

Zdroj: Dotazník - Celková oblíbenost filmového hororu a základní znalost tohoto žánru

Na další otázku odpovídali respondenti formou otevřené odpovědi. Za úkol měli uvést minimálně jednu věc, díky které si myslí, že je pan Karel Kopfrkingl (hlavní postava filmu Spalovače mrtvol) tak zvláště děsivý. 3 osoby z celkového množství 108 dotazovaných na otázku neodpověděly, jelikož film neviděly. Nejčastěji opakující se byly následující tři odpovědi: jeho slovník (lakmé, čarokrásná, nebeská); jeho zaměstnání (práce v krematoriu); česání vlasů nejdříve sobě a následně i nebožtíkům.

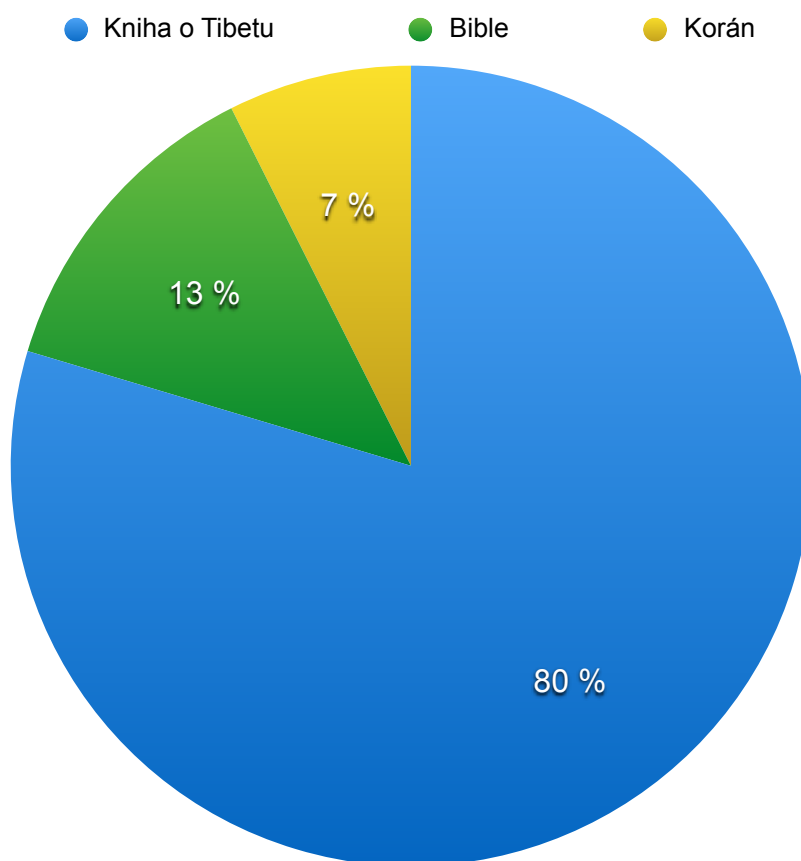
Tabulka 5: Čím je děsivá postava pana Karla Kopfrkingla

jeho slovník	58 %
jeho zaměstnání	62 %
česání vlasů	52 %
další odpovědi	15 %
film jsem neviděl(a)	3 %

Zdroj: Dotazník - Celková oblíbenost filmového hororu a základní znalost tohoto žánru

Jakou knihou byl pan Koprkingl ovlivněn věděla téměř většina dotazovaných. Správnou odpověď, že byl ovlivněn knihou o Tibetu, odpovědělo dohromady 86 osob (79,63%). 14 osob (12,96%) si myslelo, že onou knihou byla Bible a 8 osob (7,41%) uvedlo Korán.

Graf 10: Kniha, která ovlivnila pana Karla Kopfrkingla

Zdroj: Dotazník - Celková oblíbenost filmového hororu a základní znalost tohoto žánru

Předposlední otázka dotazníku se zaměřila na ovlivňování naší psychiky v souvislosti se sledováním hororových snímků. Odpověď "určitě ano" zvolilo 23 osob (21,30%), "spíše ano" dohromady 41 dotazovaných (37,96%), 15 z nich (13,89%) odpovědělo "spíše ne", 17 respondentů (15,74%) si myslí, že psychika určitě není ovlivňována a 12 osob (11,11%) si odpovědí nebylo jisto nebo nevědělo, jak odpovědět, a proto zvolili "nevím".

Tabulka 6: Psychika člověka v souvislosti se sledováním hororových snímků

určitě ano	21,30 %
spíše ano	37,96 %
spíše ne	13,89 %
určitě ne	15,74 %
nevím	11,11 %

Zdroj: Dotazník - Celková oblíbenost filmového hororu a základní znalost tohoto žánru

Poslední otázka se týkala porovnání mezi staršími a novějšími horory. Respondenti měli odpovědět výběrem jedné z nabízených variant, jestli preferují starší díla, novější horory a nebo se mohli rozhodnout i pro variantu, ve které vyjádřili oblíbenost se staršími i modernějšími filmovými horory. Odpověď "preferuji starší hororové filmy" zvolilo 34 osob (31,48%). Modernější díla preferuje téměř stejné procento osob, celkem 29 respondentů (26,85%) a 45 osob (41,67%) má v oblíbě starší i modernější horory.

Tabulka 7: Oblíbenost starších hororových snímků oproti modernějším dílům

preferuji starší hororové filmy	31,48 %
preferuji novější hororové filmy	26,85 %
rád(a) se podívám jak na starší díla, tak i na současnou tvorbu	41,67 %

Zdroj: Dotazník - Celková oblíbenost filmového hororu a základní znalost tohoto žánru

11 SHRnutí VÝSLEDKŮ VÝZKUMU

Výzkum prokázal, že horor je mezi filmovými diváky oblíbený. Více jak polovina respondentů odpověděla "spíše ano" a "určitě ano". Dohromady takových osob bylo celkem 54%. Zbýlých 46% horor nesleduje s oblibou, ale to ještě neznamena, že hororové snímky nesledují vůbec.

V porovnání s ostatními žánry patří horor k těm méně oblíbeným, ovšem v žebříčku neskončil na posledním místě, jako ten nejméně oblíbený žánr.

Více jak polovina respondentů pociťuje strach téměř při každém sledování hororových snímků a společně s těmi, kteří se bojí při každém sledování hororů, je jich dohromady 75%. To je velmi vysoké číslo, které dokazuje, že tento filmový žánr ovlivňuje divákovu emocionalitu a představivost. Dalších 25% se při sledování bojí opravdu jen výjimečně, záleží pravděpodobně na kvalitě a zpracování snímku, a nebo se u žádného hororu ještě nikdy nebáli. Takto odpovědělo dohromady 9 osob. Když přihlédneme na to, že více než polovinu dotazovaných tvořili muži, jsou výsledky poněkud překvapivé.

Při zaměření již na konkrétní filmy vyšlo najevo, že pro dotazované je tím nejvíce děsivým hororem z nabízených možností Kruh (Hideo Nakata, Japonsko, 1998) a nejméně děsivým vyšel z průzkumu snímek Dracula (Tod Browning, USA, 1931). Spalovač mrtvol (Juraj Herz, Československo 1968) se umístil na 4. místě a jakožto jediný zástupce československé tvorby neskončil oproti světové konkurenci na posledním místě, jako nejméně děsivý hororový film.

Při zjišťování, jaké prvky použité v hororech vyvolávají ten největší pocit strachu, vyšlo najevo, že tím nejděsivějším jsou tzv. lekavé scény. V momentě, kdy sledujete hororový film a ve scéně se najednou objeví něco nepředvídatelného, se dokáže opravdu nejvíce vyděsit více jak polovina dotazovaných. Tato skutečnost je ve většině případech připisována kvalitní práci střihu, která je v tomto filmovém žánru nesmírně důležitá. V dnešní době je čím dál tím více filmů točeno podle skutečné události. Tento fakt je pro dotazované také velmi děsivý. Fakt, že shlédnutý příběh se doopravdy stal, v divácích dokáže zvýšit pocit strachu, jelikož si nyní dovedou představit sami sebe v dané situaci. Stejně tak jsou pro ně děsivé nadpřirozené síly a paranormální jevy, ovšem procentuálně je přítomnost těchto prvků děsivější než tzv. lekavé scény a příběh podle skutečné události. To je pravděpodobně způsobeno tím, že nikdy nebylo potvrzeno, že duchové, démoni a další nadpřirozené síly doopravdy existují. Pro někoho, kdo věří, že tyto síly jsou mezi námi, bude tento prvek použitý ve filmu znamenat to nejvíce děsivé, co si vůbec dokáže představit, naopak pro někoho, kdo v jejich existenci nevěří, nebude přítomnost paranormálních jevů a nadpřirozených

sil v hororovém snímku až tak moc děsivá. Tuto myšlenku potvrzuje i výsledek jedné z dalších otázek, která se týkala nejvíce děsivých monster. Upíři, čarodějnice nebo golem pro dotazované nepředstavují ta nejvíce děsivá hororová monstra. Zato psychopatický vrah či démon se umístili na prvních dvou příčkách.

75% dotazovaných osob navštěvuje horory v kině. Někteří z nich často, někteří jen výjimečně. Zbýlých 25% na horory v kině nikdy nechodí. Zároveň se ukázalo, že nejčastěji je to 1 až 2 měsíce zpátky, co naposledy viděli nějaký hororový film. Celkem 34 dotazovaných nevidělo horor již déle než 2 měsíce a jen 11% z nich shlédlo poslední hororový snímek maximálně před týdnem.

Orientace v oblasti režisérů hororových snímků se ukázala jako vynikající u 63 respondentů. Právě takové množství dotazovaných bylo schopno naprosto bezchybně zodpovědět lehkou kvízovou otázku, kde bylo potřeba ke každému autorovi přiřadit jeho dílo. Sice úspěšnost nebyla 100%, ale i tak je výsledek velmi uspokojivý, jelikož se odpověď nedala nijak odvodit, maximálně odhadnout. Kolik procent z úspěšných odpovědí bylo pouze náhodných, není možné s jistotou zpětně zjistit.

Každý z respondentů si myslí, že filmový horor oslovuje naše nejhlubší obavy a úzkosti, a to, co se pouze naznačí, je mnohdy děsivější než to, co se odhalí. Nenašel se ani jeden respondent, který by na tuto otázku odpověděl, že s tvrzením určitě nesouhlasí. Tím se vysvětluje například obrovská úspěšnost snímku *Záhada Blair Witch* (Daniel Myrick, Eduardo Sánchez, 1999, USA), kdy během celého filmu divákovi není poskytnut pohled na jakékoliv hororové monstrum. Divákovi je naznačeno, že je tam přítomnost "něčeho" nebo "někoho", ale až do poslední vteřiny filmu není odhaledno o koho nebo o co se jedná. I přesto patří tento film k jedním z nejpovedenějším ve svém žánru.

Celkem 61 osob přiznalo, že někdy mělo po shlédnutí hororových filmů zlé sny. 47 dotazovaných osobám se toto nikdy nestalo. Více jak polovina dotazovaných tedy potvrzuje, že hororový snímek opravdu může ovlivnit lidskou psychiku a představivost a jedním z projevů může být právě spánek plný zlých snů nebo naopak několik probdělých nocí.

Skvělým výsledkem je názor dotazovaných na přínos tohoto žánru pro filmový průmysl. V této otázce vybralo kladnou odpověď přesně 97 osob. Z toho 38 osob si myslí, že hororové filmy jsou určitě přínosem pro filmový průmysl a dalších 59 osob s tímto tvrzením spíše souhlasí. Pozitivní je i ten fakt, že ani jedna osoba z dotazníkového průzkumu si určitě nemyslí, že by hororový film nebyl přínosem. Zbýlých 11 osob zvolilo odpověď "spíše ne".

Z několika otázek, které byly věnovány filmu *Spalovač mrtvol* se zjistilo, že více jak polovina dotazovaných si myslí, že tento film je nejlepším československým hororovým snímkem. Pouhá 3% dotazovaných na otázky o filmu nemohla odpovídat,

jelikož snímek neviděla. Výzkumem se potvrdilo, že hlavní postava pana Karla Kopfrkingla, působí děsivě především kvůli tomu, že je zaměstnancem krematoria. To by nebylo samo o sobě tak moc děsivé, ale pan Kopfrkingl se ve svém povolání až děsivě vyžívá. Kromě tohoto faktu působí velmi děsivě i styl jeho vyjadřování se. Velmi rád používá přívlastky jako např. čarokrásná, Lakmé, nebeská a další. Velmi nepříjemně také působí Kopfrkinglovo česání vlasů nejdříve sobě a následně i nebožtíkům odpočívajícím v rakvích, čekajících na pohřeb a následné spálení. Jedná se o velmi nenápadné prvky, které jsou ovšem mistrně zpracovány a vytváří tak nezapomenutelnou a děsivou atmosféru tohoto psychologického hororu.

Podstatnou otázkou výzkumu byla oblíbenost starších a novějších snímků hororového žánru. Každý si je vědom určitého vývoje, kterým i hororový film prošel a neustále prochází. Otázkou je, zda-li tento vývoj oblíbenost žánru ovlivňuje pozitivně či nikoliv. Z dotazníkového výzkumu vyšlo najevo, že 45 osob z celkového počtu dotazovaných má v oblíbě jak díla starší, tak i modernější. To je velmi uspokojivé číslo a poukazuje na velmi tolerantního a vděčného diváka, který dokáže ocenit přednosti starších i nových snímků. 34 osob preferuje starší horory a modernější snímky má v oblíbě 29 respondentů. Tyto výsledky mohou být ovlivněny věkovou kategorií respondenta či mohou vypovídat o kvalitě filmu natáčených v určité době.

ZÁVĚR

Na závěr je nutné podotknout, že horor je kvalitním zástupcem filmových žánrů. Oblíbenost sledování hororů není až tak vysoká, jako např. oblíbenost sledování komedie. To ovšem hororovým snímkům na kvalitě nijak neubírá.

Díky praktické části této bakalářské práce bylo možné potvrdit, že hororový film jako jeden z mála filmových žánrů výrazněji ovlivňuje psychiku člověka a jeho představivost. Ovšem ve většině případů je toto ovlivňování negativní. I přesto si většina dotazovaných myslí, že horory jsou přínosem pro filmový průmysl a tím pádem mohou bez problémů konkurovat ostatním filmovým žánrům.

Díky stručnému přehledu a uvedením několika příkladů hororových snímků z různých desetiletí, počínaje rokem 1920 až po současnost, jsme mohli nahlédnout do vývoje hororové tvorby. Nyní můžeme porovnat, jaká monstra byla oblíbená v počátcích vývoje a jaké zlo volí hororoví režiséři dnes.

Detailnějším zkoumáním díla *Spalovač mrtvol* vyšlo najevo, že díky výbornému hereckému obsazení, perfektní práci kamery a střihu a také díky použitým prvkům se stal *Spalovač mrtvol*, jakožto psychologický horor, klenotem československé kinematografie.

Dalším předmětem zkoumání by mohla být otázka, jaký by byl dopad na děti a mládež při zrušení omezení přístupnosti hororových filmů od určitého věku. Jaký negativní vliv by na děti a mládež tato skutečnost měla a jak by ovlivňovala jejich vývoj?

Za prozkoumání by jistě stál i problém týkající se rozdílů filmového faktu a fikce, konkrétněji v hororových filmech. Jak bylo již výše zmíněno v kapitole 12 *Shrnutí výsledků výzkumu (str. 54)* skutečnost, kdy filmový divák ví, zda-li se jedná o fikci nebo fakt, do určité míry ovlivňuje celkový pohled na film. Pro některého diváka totiž informace, že se jedná o skutečnou událost nebo že monstrum, se kterým se setká ve filmu je reálné, ve většině případů vyvolává větší pocit strachu než informace, že to, co 90 minut sleduje je pouhá fikce.

Posledním námětem, který by se dal využít pro další zkoumání, jsou charakteristiky a rozbory konkrétních hororových monster. Tím není myšleno zkoumat např. skupinu upírů obecně, ale jen Draculu. Dalším příkladem by mohl být Thomas Hewitt z Texaského masakru motorovou pilou.

Řešení těchto dalších otázek a námětů by však přesáhlo rámec této bakalářské práce

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

FUKS, Ladislav. *Spalovač mrtvol*. 6. vyd. Praha: Euromedia Group, k. s., 2013.
ISBN 978-80-207-1470-1

CHIMET, Iordan. *Hrdinové a fantomy a myši*. 1. vyd. Praha: Vyšehrad, 1984.

KOLODYNSKI, Andrej. *Schůzky s upírem: Od grotesky po sci-fi*. Praha: Český filmový ústav, 1990. ISBN 80-7004-054-8

ŠTROBLOVÁ, Soňa. *Film a televize jako audiovizuální zprostředkování světa. Filmová a televizní dramaturgie a programová skladba*. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2009. ISBN 978-80-86723-73-0

SCHNEIDER, Steven Jay (hlavní editor). *101 hororů, které musíte vidět, než umřete*. Praha: Slovart, s. r. o., 2010. ISBN 978-80-7391-319-9

BERGAN, Ronald. *Film: Velký ilustrovaný průvodce*. Praha: Slovart, 2008.
ISBN 978-807-3911-362

BERGAN, Ronald. *...ismy: Jak chápat film*. Praha: Slovart, 2011.
ISBN 978-80-7391-496-7

Seznam použitých zahraničních zdrojů

KROHN, Bill. *Masters of cinema: Alfred Hitchcock*. 1. vyd. Francie: Cahiers du cinéma Sarl. ISBN 978-2-8664-2571-5

Seznam použitých internetových zdrojů

LIDOVÉ NOVINY:

HLINOVSKÁ, Eva. *Laterna magika či kinetoskop. Jak vynálezy měnily filmový svět.* [online]. 17.6.2015. [10.2.2016]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/laterna-magika-ci-kinetoskop-jak-vynalezy-zmenily-filmovy-svet-pw2-/kultura.aspx?c=A150617_095729_In_kultura_ape

ČESKO-SLOVENSKÁ FILMOVÁ DATABÁZE:

[online].[10.2.2016]. Dostupné z: <http://www.csfid.cz/film/4244-spalovac-mrtvol/prehled/>
[online].[10.2.2016]. Dostupné z: <http://www.csfid.cz/tvurce/1538-juraj-herz/>

NÁRODNÍ TECHNICKÉ MUZEUM:

[online]. [10.2.2016]. Dostupné z: <http://www.ntm.cz/heslar/kinetoskop>

KINOBOX:

HORÁKOVÁ, Edita. *Spalovač mrtvol, nejlepší český horor?* [online]. 25.2.2009. [10.2.2016]. Dostupné z: <http://www.kinobox.cz/clanek/248-spalovac-mrtvol-nejlepsi-cesky-horor>

SEZNAM GRAFŮ A TABULEK

Seznam grafů

Graf 1: Počet mužů a žen ve výzkumu.....	37
Graf 2: Věková kategorie dotazovaných.....	38
Graf 3: Oblíbenost sledování filmového hororu.....	40
Graf 4: Jak často sledujete hororový film v kině.....	43
Graf 5: Doba od posledního shlédnutí hororu.....	44
Graf 6 Hororová monstra.....	45
Graf 7: Ovlivnění spánku hororovým filmem.....	47
Graf 8: Jsou hororové snímky přínosem pro filmový průmysl?.....	48
Graf 9: Spalovač mrtvol, jakožto nejlepší český hororový snímek.....	49
Graf 10: Kniha, která ovlivnila pana Karla Kopfrkingla.....	51

Seznam tabulek

Tabulka 1: Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů.....	39
Tabulka 2 Nejděsivější prvky v hororových filmech.....	41
Tabulka 3: Pocit strachu při sledování hororových filmů.....	42
Tabulka 4: Míra ztotožnění se s uvedeným tvrzením.....	46
Tabulka 5: Čím je děsivá postava pana Karla Kopfrkingla.....	50
Tabulka 6: Psychika člověka v souvislosti se sledováním hororových snímků.....	52
Tabulka 7: Oblíbenost starších hororových snímků oproti modernějším dílům.....	53

PŘÍLOHY

Příloha A: Dotazník

Celková oblíbenost filmového hororu a základní znalost tohoto žánru

Dobrý den,

velmi ráda bych Vás požádala o vyplnění následujícího dotazníku, který zkoumá oblíbenost a celkové povědomí široké veřejnosti o filmových hororech.

Vyplnění dotazníku je zcela anonymní, dobrovolné a Vámi uvedené informace budou použity pouze v rámci výzkumu mé závěrečné bakalářské práce, která se právě filmovým hororem zabývá.

Předem děkuji za Vaši spolupráci při vyplňování dotazníku a přeji příjemný den.

1. Jakého jste pohlaví?

- a) mužského
- b) ženského

2. Do jaké věkové kategorie spadáte?

- a) 18 - 25 let
- b) 26 - 35 let
- c) 36 - 45 let
- d) 46 - 55 let
- e) 56 let a více

3. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- a) základní
- b) středoškolské
- c) vysokoškolské

4. Sledujete s oblibou filmové horory?

- a) určitě ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) určitě ne

- 5. Vyvolává ve Vás tento filmový horor pocit strachu?**
- a) určitě ano, mám strach při každém sledování hororových filmů
 - b) spíše ano, mám strach téměř při každém hororovém snímku
 - c) spíše ne, málo u kterého hororového filmu se bojím
 - d) určitě ne, ještě u žádného hororového filmu jsem se nebál(a)
- 6. Jaký z uvedených filmových žánrů sledujete nejraději? Seřad'te, prosím, následující žánry od 1 do 5 (1 = nejméně oblíbený a 5 = nejvíce oblíbený):**
- a) komedie
 - b) drama
 - c) western
 - d) horor
 - e) sci-fi
- 7. Ohodnot'ě prosím následující typy hororů, od nejděsivějších po méně děsivé (1 = nejméně děsivý a 5 = nejvíce děsivý):**
- a) Kruh
 - b) Texaský masakr motorovou pilou
 - c) Dracula
 - d) Ptáci
 - e) Spalovač mrtvol
- 8. Co Vás na hororovém snímku dokáže nejvíce vyděsit (můžete označit i více variant)?**
- a) tzv. lekavé scény
 - b) hudba
 - c) fakt, že film je natočen podle skutečné události
 - d) ponurá atmosféra
 - e) nadpřirozené síly a paranormální jevy
- 9. Navštěvujete filmový horor v kině?**
- a) ano, často
 - b) výjimečně
 - c) ne, nikdy

10. Kdy naposledy jste viděl(a) hororový film (nezáleží na tom, jestli v televizi nebo v kině)?

- a) 1 - 7 dní
- b) týden - 1 měsíc
- c) 1 měsíc - 2 měsíce
- d) déle než 2 měsíce

11. Dokážete ke každému autorovi filmového hororu označeného číslem, přiřadit jeho dílo, které je označeno písmenem? Ke každému číslu náleží jen jedno písmeno.

- 1. Alfred Hitchcock
 - 2. Takashi Shimizu
 - 3. Daniel Myrick, Eduardo Sánchez
 - 4. Tod Browning
- a) Dracula
 - b) Ptáci
 - c) Nenávist
 - d) Záhada Blair Witch

12. Následující monstra, která se můžou vyskytovat ve filmových hororech, ohodnoťte prosím na stupnici od 1 do 5 (1 = nejméně děsivý a 5 = nejvíce děsivý):

- a) upír
- b) golem
- c) démon
- d) čarodějnice
- e) psychopatický vrah

13. Do jaké míry souhlasíte s tvrzením, že filmové horory oslovují naše nejhlubší obavy a úzkosti, a to, co se pouze naznačí, je mnohdy děsivější než to, co se odhalí?

- a) určitě ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) určitě ne

14. Jaký film Vás jako první napadne, když se řekne:

psychologický horor:.....

klasický horor:

zombie horor:

sci-fi horor:.....

15. Stalo se Vám někdy, že jste po shlédnutí hororového snímku měli zlé sny?

a) ano

b) ne

16. Myslíte si, že hororové snímky jsou dobrým přínosem pro filmový průmysl?

a) určitě ano

b) spíše ano

c) spíše ne

d) určitě ne

17. Považujete dílo Juraje Herze Spalovač mrtvol za nejlepší český-slovenský hororový snímek?

a) určitě ano

b) spíše ano

c) spíše ne

d) určitě ne

e) nevím, tento film jsem neviděl(a)

18. Pokuste se uvést minimálně jednu věc, díky které si myslíte, že je pan Karel Kopfrkingl (hlavní postava filmu Spalovač mrtvol) tak zvláště děsivý:

.....

19. Jakou knihou je pan Karel Kopfrkingl značně ovlivněn?

a) knihou o Tibetu

b) Biblí

c) Koránem

20. Myslíte si, že sledování hororových filmů může výrazněji ovlivnit naši psychiku?

- a) určitě ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) určitě ne
- e) nevím

21. Preferujete spíše starší hororové snímky (např. Dracula, Kabinet doktora Caligariho, Upír Nosferatu) nebo modernější díla (např. Kruh, Nenávist, Saw, Texaský masakr motorovou pilou)?

- a) preferuji starší hororové filmy
- b) preferuji novější hororové filmy
- c) rád(a) se podívám jak na starší díla, tak i na současnou tvorbu

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Nikola Pelichovská

Obor: Sociální a mediální komunikace

Forma studia: Prezenční

Název práce: Filmový žánr - Horor

Rok: 2016

Počet stran textu bez příloh: 50

Celkový počet stran příloh: 5

Počet titulů českých použitých zdrojů: 7

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 1

Počet internetových zdrojů: 5

Vedoucí práce: MgA. Tomáš Kepka